

Osnovna šola Frana Roša
Celje

ZASTAVLJANJE IN DOSEGANJE UČNIH CILJEV UČENCEV

Raziskovalna naloga

Avtorici:

Ana Gražl, 9. b
Maja Kresnik Doberšek, 9. a

Mentorica:

Marija Maja Grenko
prof. biologije in gospodinjstva

Mestna občina Celje,
Mladi za Celje

Celje, februar 2018

IZJAVA

Mentorica **MARIJA MAJA GRENKO** v skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom

ZASTAVLJANJE IN DOSEGANJE UČNIH CILJEV UČENCEV,

katere avtorici sta **ANA GRAJŽL** in **MAJA KRESNIK DOBERŠEK**:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno;
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature;
- za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo (-ičino) dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu;
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na spletnih portalih z navedbo, da je nastala v okviru projekta Mladi za Celje;
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju;
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 1. marca 2018

žig šole

Šola
OŠ FRANA ROŠA, Celje

Podpis mentorice:

Podpis odgovorne osebe:

KAZALO

POVZETEK	5
1 UVOD.....	6
1.1 PREDSTAVITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA.....	8
1.2 HIPOTEZE	8
1.3 RAZISKOVALNE METODE.....	9
1.3.1 Metoda dela z literaturo	9
1.3.2 Metoda anketiranja	9
1.3.3 Metoda intervjuja.....	9
1.3.4 Metoda opazovanja.....	9
1.3.5 Metoda obdelave podatkov in interpretacije.....	10
2 TEORETIČNA IZHODIŠČA	11
2.1 UČNI CILJI	11
2.1.1 Kako načrtovati in spremljati cilje	12
2.2 MOTIVACIJA.....	13
2.2.1 Kaj je motivacija?	13
2.2.2 Motivacija in učenje.....	13
2.2.3 Motivacija, ki izhaja iz ciljev.....	14
2.3 UČENJE IN POZITIVNA ČUSTVA	15
2.4 FORMATIVNO SPREMLJANJE	16
3 OSREDNJI DEL.....	18
3.1 ANKETA IN REZULTATI	19
3.2 OPAZOVANJE PRI POUKU.....	29
3.2.1 Opazovanje pri pouku v 4. razredu	29
3.2.2 Opazovanje pri pouku v 6. razredu	37
3.2.3 Opazovanje pri pouku v 9. razredu	44
3.2.4 Izvedba delavnice na razredni uri	48
3.3 INTERVJU	55
4 UGOTOVITVE IN POTRDITEV HIPOTEZ.....	59
4.1 UGOTOVITVE ANKETE.....	59
4.2 UGOTOVITVE OPAZOVANJA PRI POUKU	60
4.2.1 Opazovanje v 4. razredu	60
4.2.2 Opazovanje v 6. razredu	60
4.2.3 Opazovanje v 9. razredu	61
4.2.4 Opazovanje pri razredni uri – izvedba delavnice.....	61
4.3 UGOTOVITVE INTERVJUJA	62

4.4	POTRDITEV HIPOTEZ	63
5	ZAKLJUČEK	65
6	VIRI IN LITERATURA.....	66

KAZALO SLIK

Slika 1:	Zastavljanje učnih ciljev	31
Slika 2:	Zastavljanje učnih ciljev	31
Slika 3:	Zasnova za kolo ravnovesja.....	32
Slika 4:	Dva primera kolesa ravnovesja.....	32
Slika 5:	Tako izgledajo tedenski cilji na šolski tabli	35
Slika 6:	Primer tedenskega evalvacijskega vprašalnika za četrtošolca	36
Slika 7:	Cilji učne ure, ki so si jih zastavili učenci	38
Slika 8:	Kriteriji uspešnosti, ki so jih določili učenci	39
Slika 9:	Primer dveh izpolnjenih evalvacijskih vprašalnikov za šestošolce	43
Slika 10:	Učni cilji in tortni diagram zdrave prehrane	46
Slika 11:	Primer dnevnih ciljev šestošolcev	49
Slika 12:	Primer evalvacije dnevnih ciljev šestošolcev	51
Slika 13:	Primer tedenskih ciljev šestošolcev.....	53
Slika 14:	Primer izpolnjenega evalvacijskega vprašalnika o doseganju tedenskih ciljev	54

KAZALO GRAFOV

Graf 1:	Kaj najbolj velja zate o zastavljanju učnih ciljev	19
Graf 2:	Kdo je učence naučil zastavljanja učnih ciljev	20
Graf 3:	Učinkovitost učenja glede na zastavljanje učnih ciljev.....	21
Graf 4:	Poznavanje metode SMART pri učencih.....	25
Graf 5:	Želja po spoznavanju metode SMART	26
Graf 6:	Kaj pomeni učni neuspeh za učenca	28
Graf 7:	Ali sem zlahka razumel cilje te učne ure	41
Graf 8:	Ali sem se pri učni uri dovolj potrudil.....	41
Graf 9:	Kako dobro sem sodeloval s sošolci	42

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Motivacijska struktura, ki izhaja iz ciljev (Freyer, Elliot, 2008)	14
Tabela 2:	Kaj najbolj velja zate o zastavljanju učnih ciljev	19
Tabela 3:	Kdo je učence naučil zastavljanja učnih ciljev	20
Tabela 4:	Učinkovitost učenja glede na zastavljanje učnih ciljev.....	21
Tabela 5:	Občutki in čustva ob učnem uspehu	22
Tabela 6:	Pričakovanja učencev od učiteljev	24
Tabela 7:	Poznavanje metode SMART pri učencih.....	25
Tabela 8:	Želja po spoznavanju metode SMART	26
Tabela 9:	Kaj pomeni učni neuspeh za učenca	27
Tabela 10:	Kaj pomeni učni neuspeh za učenca - prosti odgovori	27
Tabela 11:	Opazovalni list aktivnosti, 4. razred (1. opazovanje)	30
Tabela 12:	Opazovalni list aktivnosti, 4. razred (2. opazovanje)	31
Tabela 13:	Opazovalni list ob spremljavi učiteljevega dela, 4. razred	33
Tabela 14:	Opazovalni list aktivnosti, 6. razred.....	37
Tabela 15:	Opazovalni list ob spremljavi učiteljevega dela, 6. razred	40
Tabela 16:	Opazovalni list aktivnosti, 9. razred.....	44
Tabela 17:	Ocenjevalni list ob spremljavi učiteljevega dela, 9. razred.....	45

Avtorici fotografij: Maja Kresnik Doberšek, Ana Gražl

Avtorica ilustracije na naslovnici: Ana Gražl

POVZETEK

Raziskovalna naloga obravnava tematiko zastavljanja učnih ciljev pri učencih. Ali si znajo učenci smostojno zastavljati učne cilje, kdo jih je tega naučil in kako to vpliva na njihovo učno uspešnost? To sva raziskovalki ugotavljali z metodami opazovanja pouka, anketiranjem in intervjujem. Ugotovili sva, da tisti učenci, ki si znajo zastavljati cilje, razvijejo pozitivnejši odnos do učenja, učenci, ki si znajo postaviti cilje, lažje razporedijo tudi čas in delo, ki ga bodo opravili skozi dan in da učitelji učence ne učijo (oziroma jih učijo v manjši meri) veščine postavljanja ciljev. Spoznali sva metodo obravnave pouka, ki se v zadnjih letih vedno bolj uveljavlja v osnovni šoli in temelji na tem, da učitelj skupaj z učenci na začetku določi cilje učne ure.

Ključne besede: učni cilji, formativno spremljanje pouka

1 UVOD

»Noben veter ni pravi, če ne vemo, kam plujemo,« pravi kitajski pregovor.

Ker je v življenju pomembno, da vemo, kaj želimo doseči in kam nas bo vodila pot v življenju, si moramo znati zastaviti določene cilje. Odločili sva se poiskati go. Grenko in jo vprašati, če bi nama bila pripravljena pomagati pri raziskovalni nalogi. Seveda nama je brez obotavljanja pritrdila in bila navdušena nad tem, da nama bo pomagala.

Za raziskovalno nalogo sva se odločili, ker naju zelo zanimajo možgani, kako so sestavljeni in kateri del je pomemben za točno določeno stvar. Razmišljali sva tudi, kako se delovanje možganov povezuje z miselnimi procesi. Ker je to za raziskovalno nalogo preobširna tema, smo skupaj z mentorico prišle do zaključka, da v raziskovalni nalogi osvetliva enega izmed številnih vidikov miselnih procesov, ki se odvijajo v naših glavah: kako se povezuje delovanje možganov z zastavljanjem učnih ciljev in kako možgani vplivajo na motivacijo, ki je potrebna za učenje.

Raziskati sva želeli predvsem, kako zastavljanje učnih ciljev vpliva na učence, delno sva se v raziskovalni nalogi posvetili vlogi učitelja, medtem ko vpliva staršev nisva posebej raziskovali.

Meniva, da si ciljev učenci ne znamo primerno zastavljati ali pa si jih sploh ne zastavljamo. Cilji so pomemben del našega vsakdana, saj z njimi načrtujemo, kako bo naš dan potekal. Seveda za načrt našega dne niso pomembni samo cilji, ampak je pomembno tudi, da si znamo organizirati naš prosti čas in čas za učenje ter si ga pravilno razporediti. Naredili sva spletno anketo in jo poslali učencem zadnje triade naše šole, da bi videli, ali si sami znajo postavljati učne cilje za vsak dan.

Spremljali sva tudi pouk določenih razredov in opazovali, kako je potekal s strani učiteljev in kako s strani učencev. Ugotovili sva, da nekateri učitelji načrtujejo pouk tako, da pred obravnavano učno snovjo skupaj z učenci postavijo učne cilje, ki jih morajo na koncu ure doseči.

Med prebiranjem strokovne literature sva ugotovili, da je sodobni pristop k poučevanju ravno tak, da učence spodbuja k samostojnemu zastavljanju učnih ciljev. Ta pristop se

imenuje formativno spremljanje. Ugotovili sva, da na naši šoli učiteljica 4. razreda že utečeno poučuje po teh načelih. Odločili sva se, da bova njen pristop podrobneje predstavili z intervjujem, bili pa sva tudi pri njenih urah, kar sva navedli že v prejšnjem odstavku.

Spoznali sva se z metodo SMART, ki sva jo v obliki delavnice predstavili 6. razredu. Glede na rezultate raziskovanja bova na koncu potrdili ali ovrgli svoje hipoteze.

1.1 PREDSTAVITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Namen najine raziskovalne naloge se torej nanaša na zastavljanje učnih ciljev in kako to vpliva na motivacijo ter učno uspešnost učencev. Želiva raziskati, kdo nauči učence te veščine in ali naši učitelji že izvajajo katero izmed metod, ki vključuje učenje učnih ciljev.

1.2 HIPOTEZE

Izhajajoč iz raziskovalnega problema, sva pred raziskovanjem postavili naslednje hipoteze:

Hipoteza 1:

Večina učencev si ne zna samostojno zastavljati učnih ciljev.

Hipoteza 2:

Tisti učenci, ki si znajo zastavljati cilje, razvijejo pozitivnejši odnos do učenja.

Hipoteza 3:

Učitelji učence ne učijo (oziroma jih učijo v manjši meri) veščine zastavljanja ciljev.

Hipoteza 4:

Če učitelj učence uči veščine zastavljanja ciljev, si jih znajo samostojno zastaviti, določiti dokaze in kriterije uspešnosti.

1.3 RAZISKOVALNE METODE

Pri raziskovanju sva uporabljali naslednje metode:

- metodo dela z literaturo,
- metodo anketiranja,
- metodo intervjuja,
- metodo opazovanja in
- metodo obdelave podatkov in interpretacije.

1.3.1 Metoda dela z literaturo

Pri teoretičnem delu raziskovalne naloge sva v šolski in domači knjižnici poiskali nekaj knjig o motivaciji, zastavljanju ciljev ter knjige o zgradbi možganov in kakšno vlogo imajo možgani pri učenju. Pomagali sva si s priročniki o razvoju možganov in nekaterimi spletnimi viri.

1.3.2 Metoda anketiranja

Izvedli sva tudi metodo anketiranja, s katero sva anketirali učence različnih razredov. Anketa nama je pokazala, koliko so se v posameznih šolskih urah naučili, če so si prej postavili učne cilje in namene učenja ter če si niso.

1.3.3 Metoda intervjuja

Izvedli sva intervju z učiteljico Majo Obrenovič Ovčar, ki izvaja obliko pouka, pri kateri pred začetkom učne ure skupaj z učenci postavijo učne cilje.

1.3.4 Metoda opazovanja

Čeprav opazovanje kot raziskovalna metoda sodi med manj objektivne raziskovalne metode, sva se odločili, da bova opazovali učence in učitelja pri izvedbi nekaterih učnih ur. Namen je bil ugotoviti, kako učitelji vodijo učence skozi proces zastavljanja učne

ure, ali so pozorni na dokaze in kako ob koncu ure (ali učnega sklopa) interpretirajo kazalnike uspešnosti. Med izvajanjem opazovanja sva si delali sprotne zapiske in posneli nekaj fotografij.

1.3.5 Metoda obdelave podatkov in interpretacije

Vse podatke, ki sva jih dobili z anketiranjem in evalvacijskimi vprašalniki učencev po izvedbi učne ure, sva računalniško obdelali in jih predstavili z grafi in besedno.

2 TEORETIČNA IZHODIŠČA

2.1 UČNI CILJI

Cilj predstavlja izid ali dosežek, ki ga skuša doseči posameznik. Cilji so za naš napredek zelo pomembni, saj nas usmerjajo, da premagamo ovire na poti do njih. Ko cilj dosežemo, občutimo ugodje, torej pozitivno čustvo. V ozadju ciljev je vrednota dosežka. Ta vrednota pomembno vpliva na to, kako spretno učenec samouravnava motivacijo za učenje (Ažman, 2009, str. 60).

»Cilje časovno delimo v kratkoročne in dolgoročne cilje. Prvi učencu pomagajo na poti do slednjih. Doseženi kratkoročni cilji pomagajo učencu predvsem dobiti občutek samoučinkovitosti, dolgoročni pa predvsem usmerjajo njegov napor. Da bi učenec dosegel kratkoročni cilj, potrebuje samo nekaj dni ali tednov (npr. načrtuje, kako bo potekalo učenje v enem dnevu, kako bo naredil domačo nalogo, poročilo ipd.). Da bi dosegel dolgoročne cilje, potrebuje več tednov, mesece, leto in celo več časa (npr. izboljšati želi učni uspeh v naslednjem šolskem letu).« (Ažman, 2009, str. 60)

»Cilje se je treba naučiti načrtovati in meriti. Učiteljeva vloga je, da učencem pomaga postaviti realne cilje, jih skupaj z njimi spremlja, jim jih pomaga doseči in ovrednotiti.« (Ažman, 2009, str. 60)

Učne cilje lahko delimo v tri vrste (Ažman, 2009, str. 61):

1. USMERJENOST V POT/UČENJE: Učenec je usmerjen predvsem v učenje. Verjame, da napor vodi k uspehu.
2. USMERJENOST V DOSEŽEK/OCENO: Učenec je usmerjen predvsem v dosežek. Veseli ga rezultat in zanima ga predvsem zunanji vidik uspeha. Rad tekmuje.
3. USMERJENOST V IZOGIBANJE UČENJU: Učenec je predvsem usmerjen na to, da se učenju izogiba. Naloge, povezane z učenjem, ga ne zanimajo. Nenehno je v družbi s prijatelji, sošolci, izogiba se delovnim obveznostim in učenju.

V najini raziskovalni nalogi se nameravava posvetiti predvsem prvi skupini ciljev, torej usmerjenosti v učenje.

2.1.1 Kako načrtovati in spremljati cilje

Za uspeh v življenju je pomembno, da si vsak človek cilje postavlja in jih ocenjuje. Pomembno je, da jih načrtuje v skladu s svojimi sposobnostmi. Kadar učenec ciljev ne dosega, se mora vprašati, ali je izbral pravilne cilje in poti do njih. Pogosto ni treba, da učenec vse cilje doseže, tako kot jih je načrtoval, je pa pomembno, da o njih razmišlja in zmore premagati razočaranja (Ažman, 2009, str. 85).

Ena izmed zelo poznanih metod zastavljanja ciljev je strategija SMART. Prva znana uporaba kratic je iz leta 1981, avtor je George T. Doran (https://en.wikipedia.org/wiki/SMART_criteria, uporabljeno 20. nov. 2017).

Metoda je bila sprva namenjena predvsem za uporabo v poslovnem svetu, danes pa se uporablja za zastavljanje katerihkoli ciljev, bodisi osebnih bodisi poslovnih. Na to metodo sva naleteli v številnih spletnih objavah.

Strategija SMART:

- **Specific** (specifični): Cilj podrobno opredelimo, jasno je, kdaj je treba kaj narediti, da ga dosežemo. Ni dovolj le zapisati, opredeliti je tudi treba, kaj natančno, kdaj, kako, koliko časa ... se bomo posvetili temu cilju.
- **Measurable** (merljiv): Natančno zapišemo, kaj bo rezultat učenja, da se bomo naučili dovolj dobro.
- **Attainable** (dosegljiv): Cilje si postavimo sami glede na svoje prednosti in slabosti.
- **Realistic** (realen): Postavimo si raje manj ciljev kot preveč, začnimo z lažjimi, pustimo si čas za nenačrtovane dogodke. Cilj naj vseeno ne bo prelahak.
- **Tangible/Time frame** (jasen, časovno izvedljiv): Cilje natančno časovno opredelimo.

Kot je napisano že prej, je vloga učitelja pri zastavljanju učnih ciljev zelo pomembna. Učenca učitelj nauči zastavljati realne cilje, jim jih pomaga spremljati, vrednotiti, ko so cilji doseženi, in analizirati vzroke, če niso.

2.2 MOTIVACIJA

2.2.1 Kaj je motivacija?

Motivacija je psihološki element, notranje stanje, ki spodbuja organizem, da ravna v skladu s svojimi cilji, željami, potrebami in notranjo kontrolo. Nanjo lahko gledamo kot na gonilno silo, ki nas prisili, da ravnamo v skladu z nekim ciljem ali pa to vedenje še dodatno okrepi. Ena od komponent motivacije je interes, zanimanje. Učenci najpogosteje omenjajo pomanjkanje interesa, če so pri učenju neuspešni. Uspešnost najpogosteje povezujejo z interesom in trudom, voljo za predelavo učne snovi (Ažman, 2009, str. 75).

2.2.2 Motivacija in učenje

Učna motivacija je posebna vrsta motivacije, ki jo učenec s svojim vedenjem izraža v kontekstu šolskega učenja. Pomeni vedenjski izraz, ki je razviden iz učenčevega razmišljanja, čustvovanja in ravnanja.

Učno motivacijo razdelimo na dve ravni. Prva raven se nanaša na učenčevo dejansko motiviranost za učenje, druga raven pa se nanaša na socialno okolje, ki učenca vsakodnevno spodbuja, usmerja ali odvrča od vedenj, povezanih z učenjem.

Učno motivacijo delimo na:

- interes (označuje učenčevo osebno zanimanje za določeno vsebinsko področje),
- cilje (definiramo kot dosežek, h kateremu je učenec naravnani zaradi osebnih želja),
- zunanjo učno spodbudo (spodbude, ki prihajajo iz okolja in motivirajo učenca za učenje),
- zahtevnost učenja (nagnjenost za učenje in delo učnih nalog, ki učencu predstavljajo izziv, so zanj zahtevne in vsebujejo elemente novosti)

(https://sl.wikipedia.org/wiki/U%C4%8Dna_motivacija, uporabljeno 9. dec. 2017).

2.2.3 Motivacija, ki izhaja iz ciljev

Značilnosti delovnega modela:

Učenec si pri procesu učenja (učna situacija) poveže različne informacije v dveh korakih:

- Najprej si odgovori na vprašanje: Ali je doseganje učnega cilja zame pomembno oz. kako pomembno je? (ocena izguba – korist)
Če je odgovor ne, do učenja ne pride.
- Če pa je odgovor da, si odgovori še na drugo vprašanje: Ali lahko dosežem cilj? Učenec oceni vire, ki jih ima na voljo, predvsem pa svoje zmožnosti. Če je druga ocena pozitivna, se aktivira usmerjenost v učenje. Če pa učenec oceni, da ne zmore rešiti učnega problema, išče strategije, načine za obrambo svoje samopodobe, ki je ogrožena zaradi pričakovanega neuspeha, ali način bega iz učne situacije.

»Če želimo pojasniti večji del vedenja učencev v različnih učnih situacijah, moramo opisani model prilagojenega učenja dopolniti s še enim teoretskim modelom. Fryer in Elliot (2008) sta oblikovala motivacijsko strukturo, ki izhaja iz ciljev v učni situaciji.«

	PROAKTIVNOST	IZOGIBANJE
DOSEŽEK	Učim se, da bi vedel, znal rešiti problem.	Učim se, da se mi ne bi zgodilo, da česa ne bi znal.
USPEH	Učim se, da bi dobil dobro oceno, da bi bil dober učenec.	Učim se, da ne bi dobil slabe ocene.

Tabela 1: Motivacijska struktura, ki izhaja iz ciljev (Freyer, Elliot, 2008)

(Povzeto po Cvetka Bizjak: Vsako učenje je avtoregulativno;
<https://www.google.si/search?q=vsako+u%C4%8Denje+je+avtoregulativno&oq=vsako+u%C4%8Denje+je+&aqs=chrome.1.69i57j69i59.3890j0j8&sourceid=chrome&ie=UTF-8#>, uporabljeno 15. dec. 2017)

2.3 UČENJE IN POZITIVNA ČUSTVA

Za učenje je pomembno spoznanje, da je v veliki meri odvisno prav od izkušenj in od predhodnih izkušenj, ki so jih otroci pridobili, še preden so vstopili v šolo. Prva stopnica, na katero moramo stopiti, če hočemo razumeti vedenje otrok v učilnicah in njihove zmožnosti za učenje, se zato prav gotovo imenuje nevronske mreže ter odnosi med čustvi, občutki, izkušnjami in anatomijo možganov (Rutar, str. 3).

»Pomemben dejavnik učenja so čustva in občutki. V zadnjih dvajsetih letih je postalo jasno, da obstajajo izjemno močne povezave med kognitivnimi in čustvenimi procesi, čeprav znanstveniki še niso enotnega mnenja, kakšne so. Nekateri trdijo, da so kognitivni procesi nekakšni predhodniki čustvenih procesov, medtem ko drugi trdijo, da so čustveni procesi že tudi kognitivni. Nesporno je vsaj to, da so čustveni dejavniki zelo močni in da lahko odločilno zaznamujejo procese učenja, saj vplivajo tako na deklarativni spomin kot na druge miselne procese, dolgoročno pa spreminjajo celo anatomijo možganov.« (Rutar, str. 7)

Na stopnji vrtca in v nižjih razredih osnovne šole otroku poleg osnovne radovednosti poglobitni vir motivacije prinaša prav ta čustveni dejavnik. Otrok se rad uči, ker s tem razveseli starše, ker je deležen starševske, pa tudi učiteljeve pohvale. Otroku tako veliko pomeni, da se mu vzgojiteljica ali učiteljica nasmehne, ga prijazno, spodbudno pogleda, poboža, pohvali. Prav tako je za otroka ključnega pomena čustveni odziv staršev. Otrok se z veseljem uči, se potrudi, če doživi vesel odziv staršev na svoj dosežek. Otrok, ki v tem zgodnjem obdobju, zlasti pa v nižjih razredih osnovne šole ne prejema dovolj čustvenih spodbud, že na začetku razvije preskromno motivacijo za učenje in začne kazati odpor do učenja (Žorž, v Vzgoja, št. 59, str. 36).

2.4 FORMATIVNO SPREMLJANJE

Formativno spremljanje je model učenja in poučevanja, ki vpeljuje zastavljanje učnih ciljev skupaj z učenci (nameni učenja). Poleg ciljev zastavijo skupaj kriterije uspešnosti, izjemno pomembna pa je tudi povratna informacija, ki jo učenci posredujejo učitelju in vrstniku.

Formativno spremljanje ima pozitiven učinek na učenje takrat, ko učitelj kakovostne povratne informacije poda učencem med učno uro. Pri tem je ključno, da učitelj nenehno prilagaja poučevanje spoznanjem, ki jih učenci pridobivajo v učnem procesu. Tako razvijajo zmožnost samousmerjanja učenja, ki jim bo v pomoč, da bodo živeli kakovostno in uspešno delovali v skupnosti. Učitelji, ki poučujejo po načelih formativnega spremljanja, skrbijo, da je vzdušje v razredu miselno spodbudno, psihološko varno in sproščeno. Učenje je socialno in sodelovalno, učenci pa razumejo, kaj se učijo in zakaj ter kaj bodo morali razumeti, vedeti in znati, da bodo uspešni. Učenci lahko izkazujejo svoje znanje na različne načine. Najpomembnejše povratne informacije so tiste, ki pridejo od učencev k učiteljem. Učitelji z vprašanji spodbujajo dialog in učencem dajejo dovolj časa za razmislek in se zavzemajo, da učenci v čim večji meri prevzamejo skrb nad učenjem in razvijejo odgovoren odnos do učiteljev.

Wiliam (2013, str. 123) opisuje formativno spremljanje kot »**most med učenjem in poučevanjem**«, pri čemer izpostavlja 5 »ključnih strategij«:

1. razjasnitev, soudeležnost pri določanju in razumevanje **namenov učenja in kriterijev za uspeh**;
2. priprava takšnih dejavnosti v razredu, s katerimi je mogoče pridobiti **dokaze** o učenju;
3. zagotavljanje **povratnih informacij** (tudi od učenca k učitelju), ki učence premikajo naprej;
4. aktiviranje učencev, da postanejo **drug drugemu vir poučevanja**;
5. aktiviranje učencev za **samoobvladovanje** njihovega učenja.

Formativno spremljanje zahteva namreč določeno mero povratnih informacij med učencem in učiteljem ter učencem omogoča, da spremljajo in vrednotijo kakovost svojega dela. (Formativno spremljanje v podporo učenju, 2017, str. 4–8).

3 OSREDNJI DEL

Da bi si odgovorili na najin, v uvodnem delu zastavljen, raziskovalni problem in raziskali pravilnost hipotez, sva se odločili, da bova natančneje preučili tri vidike:

1. **Mnenje učencev** in njihovo razmišljanje – to naju je vodilo do ankete.

2. Kako - in če sploh - učitelji pri pouku lahko pripomorejo k izboljšanju motivacije oz. zastavljanja učnih ciljev pri učencih? – To naju je vodilo k **opazovanju učnega procesa** pri različnih učiteljih. Ker sva med raziskovanjem naleteli na zanimivo metodo zastavljanja ciljev (katerihkoli osebnih ciljev, ne samo učnih), ki se imenuje SMART, sva izvedli **delavnico** v okviru razredne ure, pri kateri sva učence seznanili s to metodo.

3. Želeli sva pogloblje spoznati metodo formativnega spremljanja, na katero sva naleteli pri raziskovanju literature, zato sva opravili **intervju** z eno izmed učiteljic, ki na naši šoli že uspešno izvaja ta pristop.

V osrednjem delu bova tako najprej predstavili rezultate ankete, rezultate opazovanja pri pouku in intervju z izbrano učiteljico. V naslednjem poglavju bova rezultate besedno interpretirali in izpeljali zaključke ter zastavljene hipoteze potrdili oziroma ovrgli.

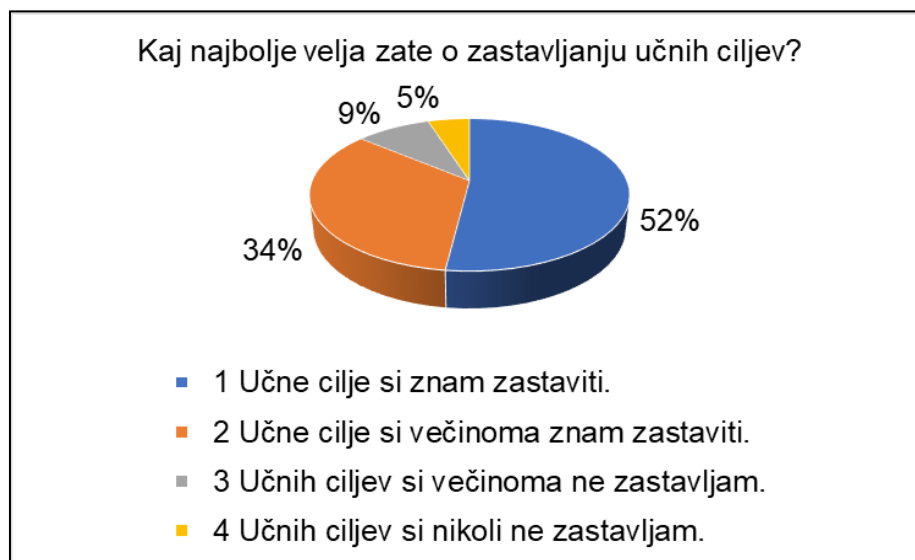
3.1 ANKETA IN REZULTATI

Učenci tretje triade naše šole so februarja reševali spletno anketo, ki sva jo zastavili z namenom, da bi raziskali nekatere najine hipoteze. Predvsem sva želeli ugotoviti, kako si učenci zastavljajo učne cilje, kdo jih je tega naučil in kako ta veščina vpliva na njihovo učno uspešnost in lastno zadovoljstvo. Na anketo je odgovorilo 82 učencev, vendar nekateri niso odgovorili na vsa vprašanja, zato se skupno število pri nekaterih vprašanjih malce razlikuje. Meniva, da to ne vpliva na kvaliteto ankete, saj sva za prikaze v grafih uporabili odstotke, tako da so grafi primerljivi. Rezultate predstavlja po posameznih vprašanjih.

1. Označi, kaj najbolje velja zate o zastavljanju učnih ciljev.

odgovori	št. odgovorov	odstotek
1 Učne cilje si znam zastaviti.	43	52 %
2 Učne cilje si večinoma znam zastaviti.	28	34 %
3 Učnih ciljev si večinoma ne zastavljam.	7	9 %
4 Učnih ciljev si nikoli ne zastavljam.	4	5 %
SKUPAJ	82	100 %

Tabela 2: Kaj najbolje velja zate o zastavljanju učnih ciljev

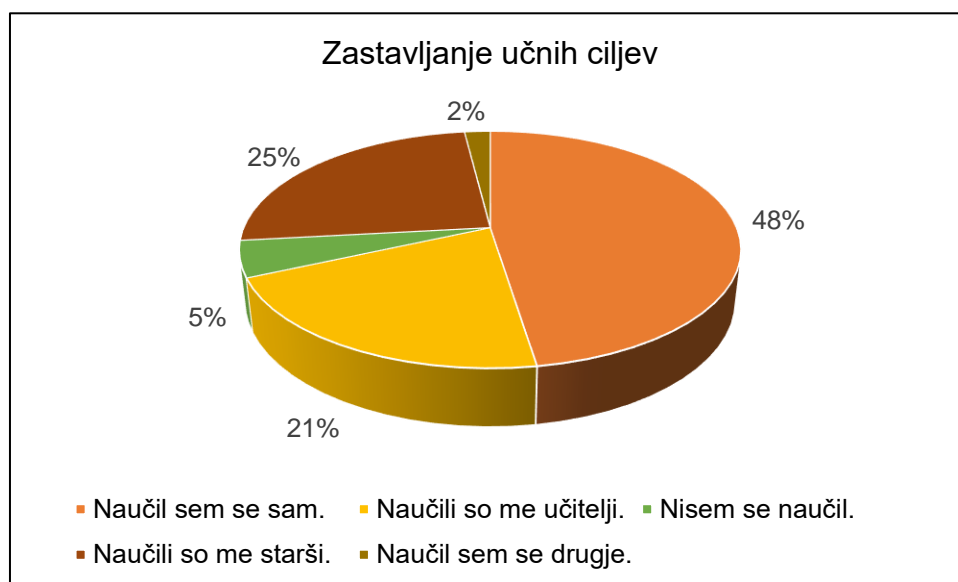
Graf 1: Kaj najbolje velja zate o zastavljanju učnih ciljev

Ugotavljava, da si zna zastaviti učne cilje več kot polovica učencev. Pravzaprav je zelo malo učencev, ki si učnih ciljev večinoma ali pa sploh nikoli ne zastavljajo (takih je 14 %).

2. Kdo je učence naučil zastavljanja učnih ciljev?

odgovori	št. odgovorov	odstotek
1 Naučil sem se sam.	51	48 %
2 Naučili so me učitelji.	22	21 %
3 Nisem se naučil.	5	5 %
4 Naučili so me starši.	26	25 %
5 Naučil sem se drugje.	2	2 %
SKUPAJ	106	100 %

Tabela 3: Kdo je učence naučil zastavljanja učnih ciljev

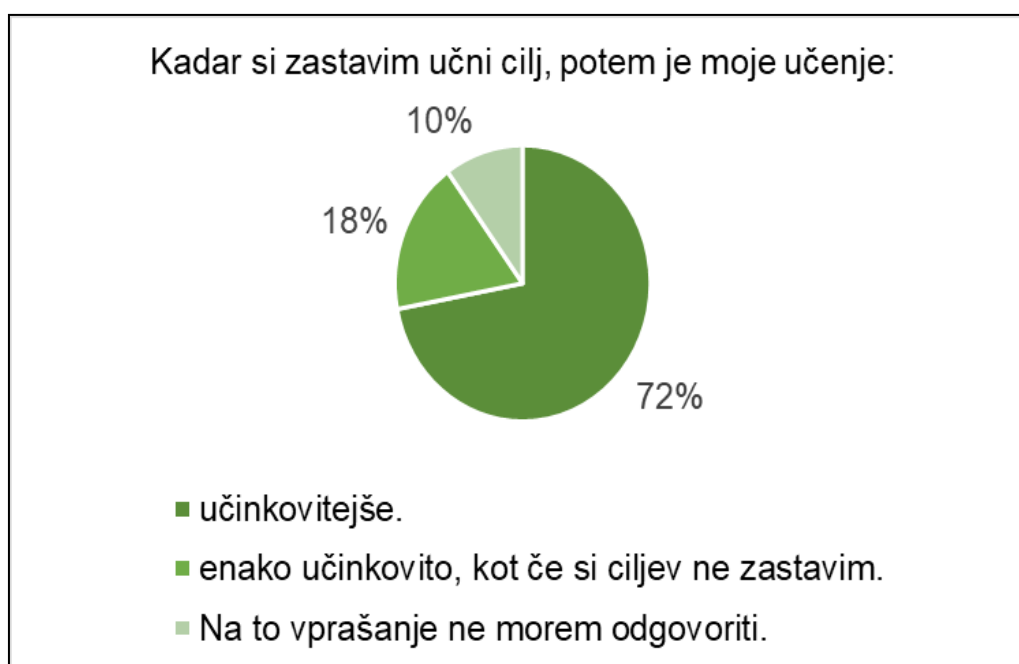
Graf 2: Kdo je učence naučil zastavljanja učnih ciljev

Pri tem vprašanju naju je zanimalo, kdo je učence naučili zastavljanja učnih ciljev. Učenci so lahko označili več odgovorov, zato je tudi frekvenca višja (106 odgovorov). Ugotavljava, da se je večina učencev samih naučila zastavljanja ciljev, vendar vseeno manj kot polovico (48 %). Približno enako število jih je odgovorilo, da so jih naučili starši ali pa učitelji (25 % in 21 %). Nekaj je tudi učencev, ki se učnih ciljev niso učili zastavljati (5 %). Preostala 2 % pa sta se učnih ciljev naučila zastavljati drugje.

3. Kadar si zastavim učni cilj, potem je moje učenje:

odgovori	št. odgovorov	odstotek
1 učinkovitejše.	59	72 %
2 enako učinkovito, kot če si ciljev ne zastavim.	15	18 %
3 Na to vprašanje ne morem odgovoriti.	8	10 %
SKUPAJ	82	100 %

Tabela 4: Učinkovitost učenja glede na zastavljanje učnih ciljev

Graf 3: Učinkovitost učenja glede na zastavljanje učnih ciljev

Ugotovili sva, da več kot dve tretjini (72 %) učencev meni, da je njihovo učenje bolj učinkovito, kadar si zastavijo učni cilj. Skoraj petina učencev (18 %) meni, da je njihovo učenje, če si zastavijo cilj, enako učinkovito kot takrat, ko si ga ne. Vsak deseti anketiranec pa na to vprašanje ni mogel odgovoriti (10 %).

4. Nadaljuj poved, ki se nanaša na tvojo učno uspešnost: *Kadar sem uspešen,*

odgovori	št. odgovorov
se počutim dobro.	1
se počutim povprečno.	1
se bolje počutim in sem zadovoljen ter vesel za svojo prihodnost.	1
sem zelo zadovoljen in se tudi mnogo bolje počutim.	1
so moje ocene boljše.	1
sem zadovoljen sam s sabo.	1
so vsi veseli.	1
je predmet lahek.	1
so tudi starši zadovoljni z mano.	2
sem nase ponosna.	1
pričakujem boljše ocene.	1
so ocene boljše.	1
sem ponosen na sebe.	1
sem zadovoljen.	1
dobim nagrado.	1
bi bilo lahko bolje.	1
sem ponosen.	1
se počutim pomembnega, ker sem redkokdaj uspešen.	1
vem, da vaja dela mojstra.	1
sem vesel.	3
dobim dobre ocene.	1
dobim nadaljnjo motivacijo in sem vesel.	1
mi vse uspeva.	1
sem sproščen.	1
nimam težav v šoli.	1
dobim večji zagon za učenje.	2
je to predvsem zaradi dobrih razlag in učinkovitega učenja.	1
sem nepremagljiv.	1
SKUPAJ	79

Tabela 5: Občutki in čustva ob učnem uspehu

Na to vprašanje so učenci prosto odgovarjali, saj naju je zanimalo, kako se (čustveno) počutijo ob uspehu.

Učenci so navajali predvsem pozitivne občutke, pozitivna čustva, da se počutijo dobro, so zadovoljni in veseli za svojo prihodnost, kadar so uspešni. Potem dobijo nadaljnjo motivacijo in večji zagon za učenje. Nanj so ponosni starši (2 odgovora), prav tako pa so tudi sami ponosni nase. So sproščeni in nimajo težav v šoli. Torej, večji in boljši kot je učni uspeh, lažje se učijo. Učni uspeh vpliva tudi na naše počutje in življenje izven šole. Nekaj jih je tudi odgovorilo, da se počutijo nepremagljive predvsem zaradi dobrih razlag in učinkovitega učenja. Eden je izpostavil, da bi lahko šlo v šoli bolje.

5. Nadaljuj poved, ki se nanaša na vlogo učitelja pri tvoji učni uspešnosti: *Od učiteljev pričakujem,*

odgovori	št. odgovorov
da nam povedo, kaj moramo znati.	1
prijaznost in da me kaj naučijo.	2
da bo enako kot do zdaj.	1
da me pohvalijo in spodbujajo.	2
toliko kot do zdaj.	1
da so pravični.	1
da dobro razlagajo snov.	5
pravičnost.	2
da me poskušajo čim bolje naučiti.	2
da me znajo motivirati.	1
da podajajo snov na zanimiv način.	2
da so razumljivi, ker imam tudi druge odgovornosti.	2
dobro oceno.	1
razlago snovi in potrpežljivost.	1
da jasno razložijo snov.	1
pomoč.	2
enakopravni odnos.	1
veliko več.	1
da so korektni pri ocenjevanju in pri podajanju razlage.	2

da mi pomagajo pri zastavljanju ciljev.	1
spoštovanje.	1
dobre ocene.	1
da ne zahtevajo preveč.	1
da sprejmejo vprašanja o nerazumljeni snovi in nanje odgovorijo.	1
SKUPAJ	77

Tabela 6: Pričakovanja učencev od učiteljev

Ugotavljava, da je učencem najbolj pomembno, da so učitelji prijazni, da jih kaj naučijo in da so razumevajoči, saj imajo učenci tudi druge obveznosti. Odgovorili so tudi, da je zelo pomembno, da mora učitelj dobro razložiti snov (takšnih je 5). Menijo, da mora biti učitelj pravičen (2) in da zna pomagati (2) ter motivirati (1). Menijo, da morajo učitelji znati snov predstaviti na zanimiv način (2) in da ne zahtevajo preveč od vsakega posameznika (1). Morajo biti tudi korektni pri ocenjevanju in podajanju razlage (2). Morajo imeti enakopraven odnos z vsakim in biti spoštljivi. Manj pa učenci izpostavijo pomoč pri zastavljanju ciljev (samo 1 odgovor) in pri vlogi motivatorja (tudi samo 1 odgovor).

6. Za učno uspešnost je zelo pomembno, da si učenci znajo zastaviti cilje. Ali si že slišal za metodo SMART?

odgovori	št. odgovorov	odstotek
1 Da.	13	17 %
2 Ne.	64	83 %
SKUPAJ	77	100 %

Tabela 7: Poznavanje metode SMART pri učencih

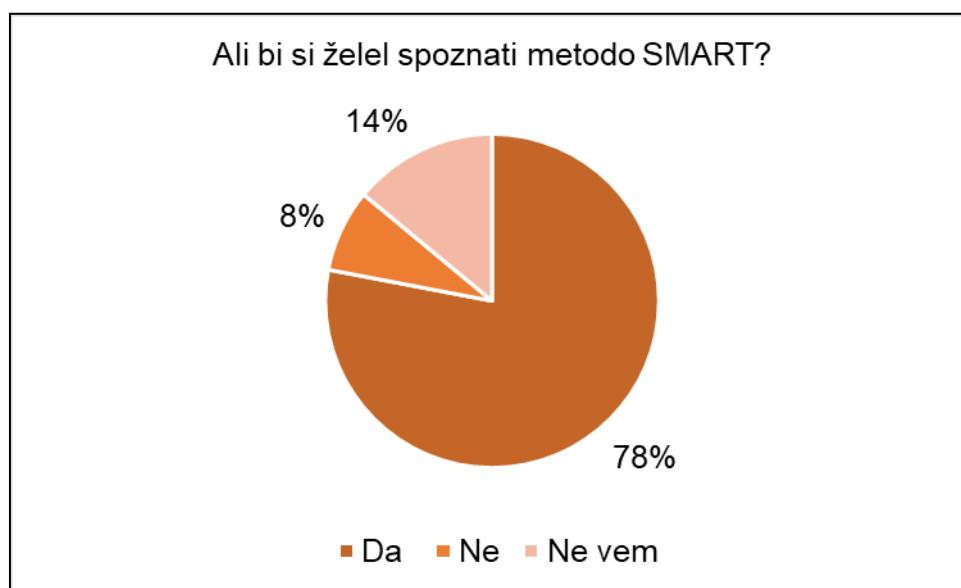
Graf 4: Poznavanje metode SMART pri učencih

Ugotovili sva, da večina učencev ne pozna metode SMART oz. še nikoli niso slišali zanjo (takšnih je kar 83 %). Le peščica učencev pozna to metodo in ve, za kaj gre (takšnih je le 17 %).

7. Ali bi si želel spoznati metodo SMART?

odgovori	št. odgovorov	odstotek
1 Da.	61	78 %
2 Ne.	6	8 %
3 Ne vem.	11	14 %
SKUPAJ	78	100 %

Tabela 8: Želja po spoznavanju metode SMART

Graf 5: Želja po spoznavanju metode SMART

Ugotovili sva, da večina učencev ne pozna metode SMART, a bi si jo več kot dve tretjini želelo spoznati (78 %). Nekaj je takšnih, ki ne vedo, ali bi radi izvedeli, kaj je metoda SMART (14 %), nekateri pa sploh ne bi želeli spoznati te metode (8 %).

8. Označi, kaj najbolj velja zate. Učni neuspeh:

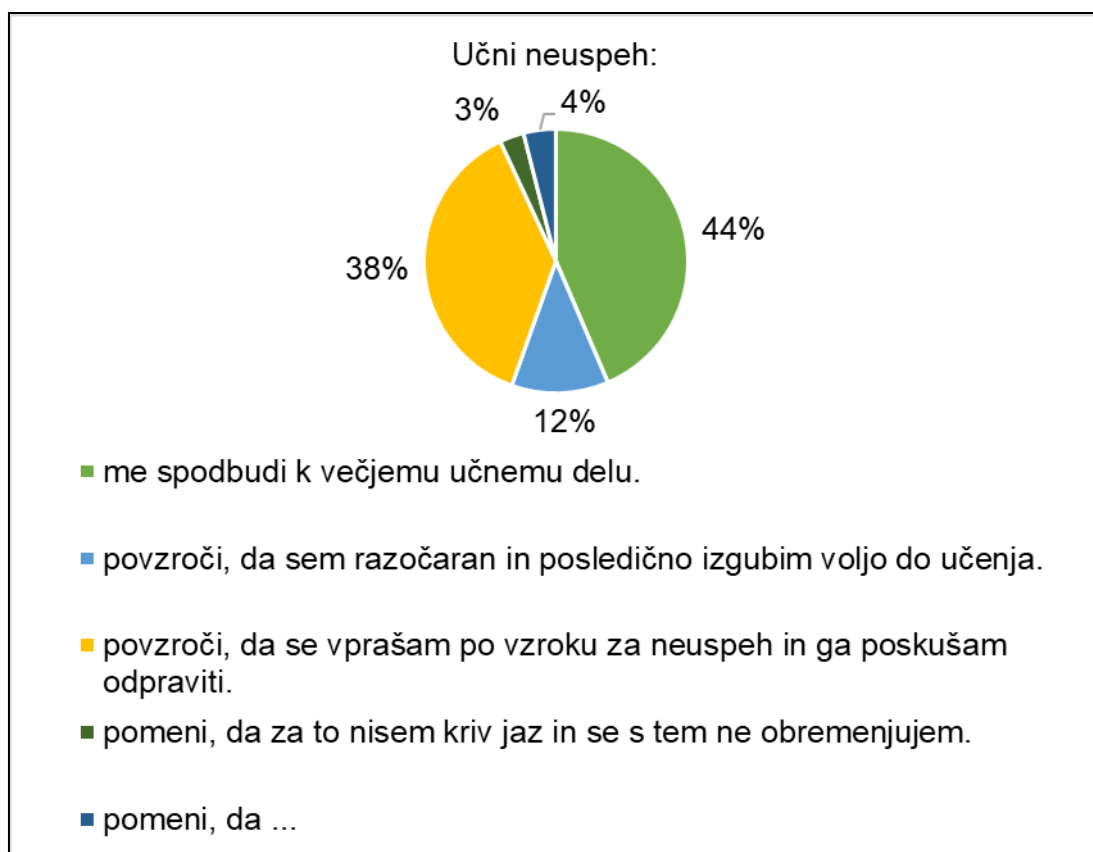
odgovori	št. odgovorov	odstotek
1 me spodbudi k večjemu učenemu delu.	34	44 %
2 povzroči, da sem razočaran in posledično izgubim voljo do učenja.	9	12 %
3 povzroči, da se vprašam po vzroku za neuspeh in ga poskušam odpraviti.	30	38 %
4 pomeni, da za to nisem kriv jaz in se s tem ne obremenjujem.	2	3 %
5 pomeni, da ...	3	4 %
SKUPAJ	78	100 %

Tabela 9: Kaj pomeni učni neuspeh za učenca

Pomeni da...

odgovori	št. odgovorov
se bom moral več učiti.	1
se moram potruditi za svoje ocene.	1
je življenje bolj sproščeno.	1

Tabela 10: Kaj pomeni učni neuspeh za učenca - prosti odgovori

Graf 6: Kaj pomeni učni neuspeh za učenca

Ugotovili sva, da je največ učencev odgovorilo, da jih učni neuspeh spodbudi k večjemu učnemu delu (44 %, torej 34 odgovorov od 78). Drugi najpogostejši odgovor je bil, da to povzroča, da se vprašajo po vzroku za neuspeh in ga skušajo odpraviti (38 %). Nekateri so odgovorili, da so razočarani, kar posledično povzroči izgubo motivacije do učenja (12 %). Odgovorili so tudi, da za to niso krivi sami, zato se s tem ne obremenjujejo (takšni so le 3 %, sicer 2 odgovora).

Ostali pa so odgovorili, da to pomeni, da se bodo morali več učiti, bolj potruditi za svoje ocene ali pa da imajo zaradi učnega neuspeha bolj sproščeno življenje.

3.2 OPAZOVANJE PRI POUKU

Opazovanje pri pouku je upoštevalo tri vidike:

A) sprotno beleženje dogajanja (aktivnost učitelja, aktivnost učencev).

B) izpolnjevanje opazovalnega lista ob spremljavi učiteljevega dela. Opazovalni list za spremljanje učiteljevega dela sva izdelali s pomočjo vprašalnikov, ki so navedeni v priročniku za učitelje in strokovne delavce *Formativno spremljanje v podporo učenju* (2017).

C) evalvacijski vprašalnik za učence. Ob koncu vsake opazovane dejavnosti so učenci izpolnili kratek vprašalnik, s katerim sva pridobili pomembne informacije o tem, kako so razumeli in dosegali učne cilje.

V primerih, ko je to bilo možno, sva dodali grafe, s katerimi sva ponazorili odgovore. Dodali pa sva še nekaj fotografij iz razredov.

3.2.1 Opazovanje pri pouku v 4. razredu

Učencem v 4. razredu sva prvič prisostvovali v ponedeljek, 5. februarja, 2. šolsko uro in spremljali potek takratne šolske ure. V tem razredu poučuje učiteljica, ki metodo formativnega spremljanja redno vključuje v pouk, zato naju je zanimalo, kako to izgleda v praksi. V razredu sva bili dvakrat po eno uro, in sicer na začetku tedna, ko so učenci zastavljali učne cilje in določali kriterije, ter še ob koncu tedna v petek, 16. februarja 2018, ko je sledila povratna informacija učencem. Sproti sva beležili dogajanje (aktivnost učitelja, aktivnost učencev) in opazovali, v kolikšni meri učiteljica upošteva načela formativnega spremljanja. Dodana pa je tudi evalvacija učencev.

A) Opazovalni list aktivnosti: 1. opazovanje (5. februar 2018)

aktivnost učitelja	aktivnost učencev
<ul style="list-style-type: none"> • na začetku ure vpraša, kaj bodo delali • skopira liste, ki jih učenci hranijo v mapah (z njimi si pomagajo postaviti cilje in jih doseči) • povpraša učence o ciljih, ki so si jih postavljali prejšnjo uro • razdeli liste za postavljanje ciljev na podlagi 2. pisnega ocenjevanja za slovenščino • skupaj z učenci predela učne teme, ki jih bodo morali znati za test • vključuje znanje učencev, jih sprašuje in s tem preverja, ali že znajo učno snov • skupaj z učenci oblikuje cilje, ki jih pričakujejo glede na test • se vrača k tem ciljem med uro in jih predela skupaj z učenci • z učenci ponavlja učno snov in cilje zapisuje skupaj z učenci • cilje nalepi na steno pod naslovom CILJI • pomaga učencem razumeti cilje • daje povratne informacije in učencem pove, kaj se še morajo naučiti • z učenci oblikuje (glede na učno snov) nove pojme, ki jih morajo znati • učencem razloži, da je v redu, če je kaj narobe, saj se iz tega učijo • razdeli nove liste za matematiko in spet vpraša, kakšne cilje si bodo zastavili • spet si s pomočjo učencev zapisuje cilje, ki jih obesi na desko (pod vsebina MATEMATIKA) - s tem učenci pridobivajo informacije, kaj morajo znati za določen predmet 	<ul style="list-style-type: none"> • skupaj z učiteljem si glede na učno snov postavljajo cilje, kaj morajo znati • razumejo namen postavljanja ciljev • zanjo sodelovati, posamezno kot tudi med seboj • znajo sami oblikovati cilje iz primerov učne snovi • znajo odgovoriti na vprašanja, ki jih postavlja učiteljica • cilje si skupaj z učiteljico zapisujejo na učne liste • cilje postavljajo glede na učno snov, ki jo morajo znati • če snovi ali cilja ne razumejo, vprašajo učitelja, ki jim razloži • pomagajo si s pomočjo KOLESA RAVNOVESJA (narišejo krog in ga razdelijo na toliko delov, kot morajo znati pojmov, nato pa vsak odsek razdelijo na naloge in barvajo, katero nalogo so uspešno opravili) - s tem dobijo povratno informacijo o tem, koliko že znajo in kaj še morajo povaditi • učenci samostojno govorijo vsebino učne snovi in znajo sami izpeljati cilje • učenci razumejo za vsako novo snov cilj, ki ga postavijo skupaj z učiteljem • znajo odgovarjati na vprašanja, ki jih postavlja učitelj, saj se s tem že učijo

Tabela 11: Opazovalni list aktivnosti, 4. razred (1. opazovanje)

Slika 1: Zastavljanje učnih ciljev

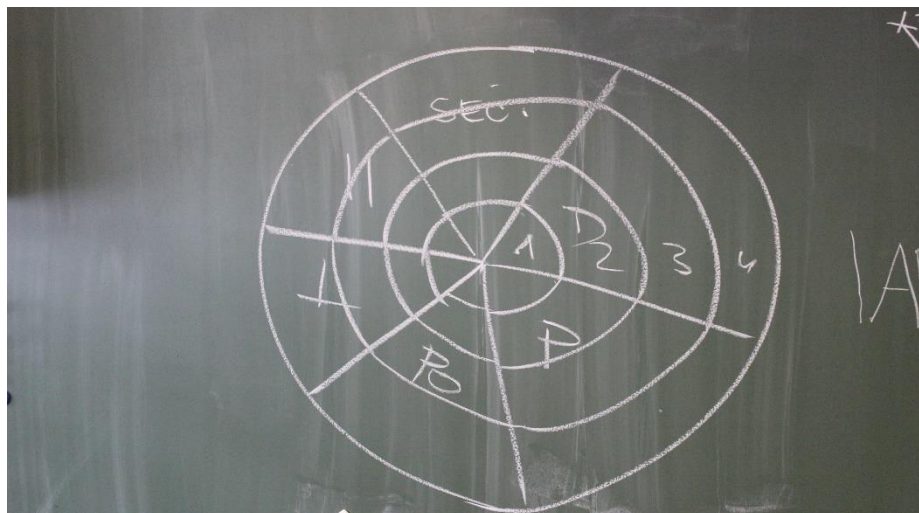

Slika 2: Zastavljanje učnih ciljev

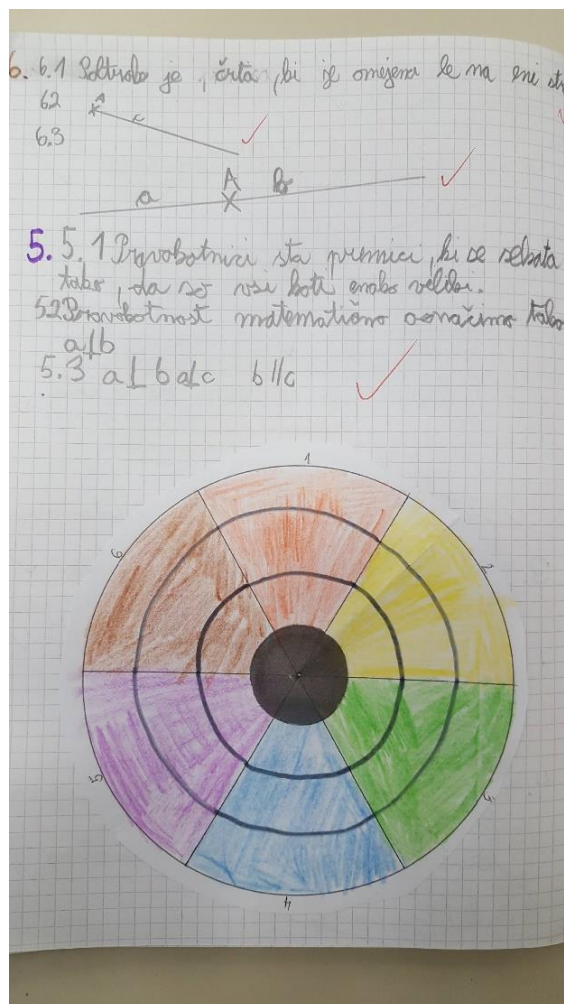
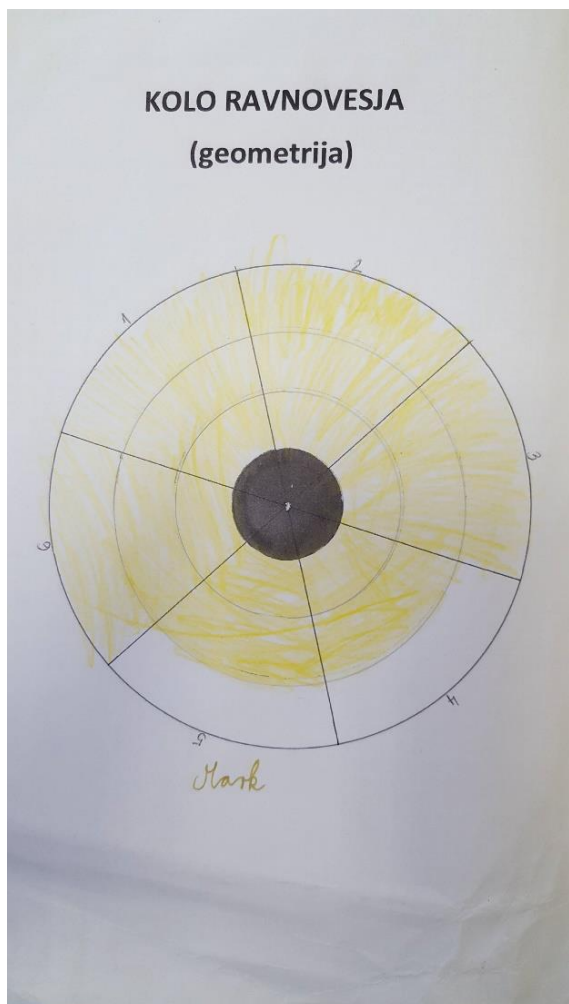
Nadaljevanje ob koncu tedna: **2. opazovanje** (16. februar 2018)

aktivnost učitelja	aktivnost učencev
<ul style="list-style-type: none"> • razdeli učne liste - kolo ravnovesja • skupaj z učenci prebere učni list • pusti učence, da samostojno rešujejo • pregleda rešene učne liste, popravi in da povratno informacijo 	<ul style="list-style-type: none"> • režejo in lepijo učne liste • učne liste prilepijo v zvezek • učni list rešujejo samostojno • ko končajo, nesejo učni list učiteljici, da pregleda njihovo delo

Tabela 12: Opazovalni list aktivnosti, 4. razred (2. opazovanje)

Slika 3: Zasnova za kolo ravnovesja

Slika 4: Dva primera kolesa ravnovesja

B) Opazovalni list ob spremljavi učiteljevega dela

	da	ne	dodatna pripomba
1. NAMENI UČENJA			
Učitelj jih oblikuje skupaj z učenci.	✓		
Učitelj se k namenom vrača večkrat med uro in ob koncu ure.	✓		
2. KRITERIJI USPEŠNOSTI			
Učitelj jih opredeli skupaj z učenci.	✓		
Učitelj kriterije izpelje iz namenov učenja.	✓		
Kriteriji uspešnosti so učencem razumljivi.	✓		
Učitelj se h kriterijem vrača večkrat med uro in ob koncu ure.	✓		
3. ZBIRANJE DOKAZOV			
Učitelj zbira dokaze o predznanju učencev.	✓		
Učitelj v presojanje dokazov o učenju in znanju vključuje učence.	✓		
4. POVRATNA INFORMACIJA			
Učitelj daje povratne informacije učencem, da sporočajo, kaj so dosegli in kaj morajo še izboljšati.	✓		
Učitelj vključi tudi povratne informacije vrstnikov vrstnikom.	✓		
5. VREDNOTENJE			
Učitelj ob koncu ure ovrednoti doseganje namenov učenja (ciljev).		✓	
Učitelj pri vrednotenju upošteva kriterije uspešnosti.	✓		
V vrednotenje so vključeni tudi učenci (vrstniško vrednotenje).	✓		

Tabela 13: Opazovalni list ob spremljavi učiteljevega dela, 4. razred

C) Evalvacijski vprašalnik za učence

Po točkah navajava, kako si učenci 4. razredov določajo cilje. V nadaljevanju je slika primera izpolnjenega vprašalnika.

1. MOJ TEDENSKI CILJ JE, DA:

(matematika)

- naredim naloge in vadim dodatne naloge;
- znam dopolniti številsko premico (4 odgovori);
- vadim poštevanko (3 odgovori);
- znam zaokroževati števila do 10 000 (3 odgovori);
- bom manj površen;
- se učim, vadim čim več (3 odgovori);
- bom dosegel čim boljši rezultat;
- bom znal hitro računati;
- bom opravljal domače naloge;
- bom znal postopek računanja s prehodom;

(slovenščina)

- uspešno uporabljam pravila za zapis velike in male začetnice;
- bom vedel, kdaj moram napisati vejico (2 odgovora);
- bom znal prepoznati lastna in občna imena;

(naravoslovje in tehnika)

- bom poznal vsebino govornega nastopa;
- bom govoril glasno in razločno za svoj govorni nastop;
- bom naredil govorni nastop pravočasno (3 odgovori).

2. DA BI DOSEGEL SVOJ CILJ BOM:

(matematika)

- vadil in delal vaje (7 odgovorov);
- v obliki miselnega vzorca zapisal snov, ki jo bom moral znati;
- vsak dan rešil 10 primerov;
- delal domačo nalogo (2 odgovora);
- ponovil snov (6 odgovorov);

(slovenščina)

- napisal dva nareka;
- ponovil snov;
- v zvezek naredil miselni vzorec;

(naravoslovje in tehnika)

- se učil;
- vadil;
- delal vaje skupaj s starši.

3. ALI SEM DOSEGEL SVOJ CILJ?

(matematika)

- Da (12 odgovorov).
- Ne (4 odgovori).

(slovenščina)

- Da (2 odgovora).
- Ne (1 odgovor).

(naravoslovje in tehnika)

- Da (3 odgovori).
- Ne (0 odgovorov).

4. STRATEGIJE, KI SO MI POMAGALE DO CILJA, SO:

(matematika)

- številska premica (6 odgovorov),
- nič (3 odgovori),
- učenje (2 odgovora),
- vaja in trdo delo (4 odgovori),
- zvezek (2 odgovora),

(slovenščina)

- učenje (2 odgovora),
- nič (1 odgovor),

(naravoslovje in tehnika)

- starši (1 odgovor),
- učenje (1 odgovor),
- nič (1 odgovor).

Slika 5: Tako izgledajo tedenski cilji na šolski tabli

VARNOSTNA SKUPINA

PREDMET: MAT VSEBINA: št. do 10000

KLJUČNO VPRAŠANJE: _____

Moj tedenski cilj je:

se izboljšati moje področje znanja,

Da bi dosegel svoj cilj bom:

doma in v šoli utrojeval znanje.
 VADIM ZNANJE!!!

Ali sem dosegel svoj cilj? DA NE

Strategije, ki so mi pomagale do cilja:

Veliko vaje in trdo delo.

Strategije, ki mi pri doseganju cilja NISO bile v pomoč:

Slika 6: Primer tedenskega evalvacijskega vprašalnika za četrtošolca

3.2.2 Opazovanje pri pouku v 6. razredu

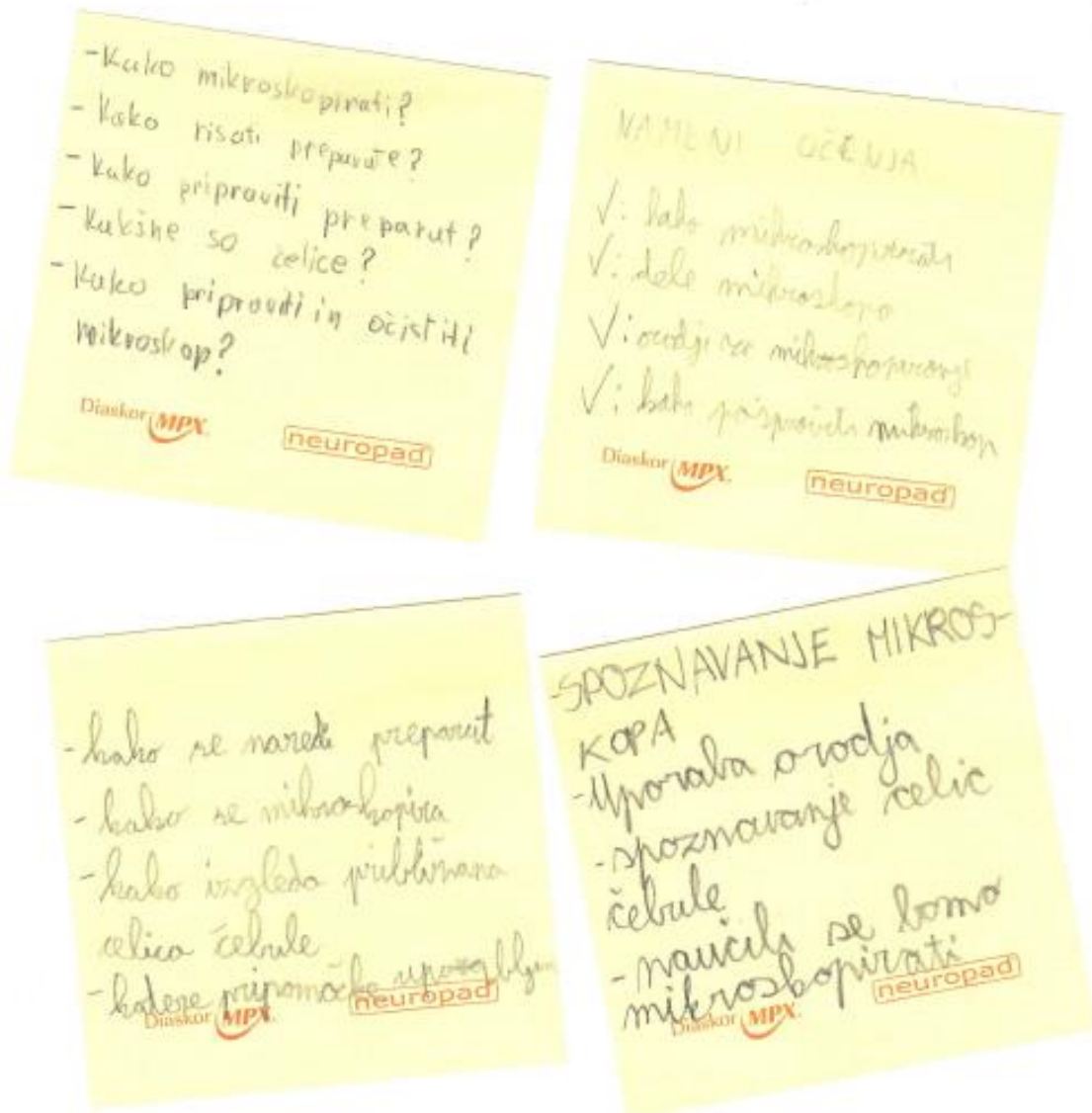
Učencem v 6. razredu sva pri naravoslovju prisostvovali 23. januarja 5. in 6. šolsko uro. Zanimalo naju je, kako se učni cilji lahko vključujejo pri učenju veščine, kot je na primer mikroskopiranje. Učiteljica je uro zastavila po načelih formativnega spremljanja, pri tem pa seveda izhajala iz učnega načrta.

A) Opazovalni list aktivnosti

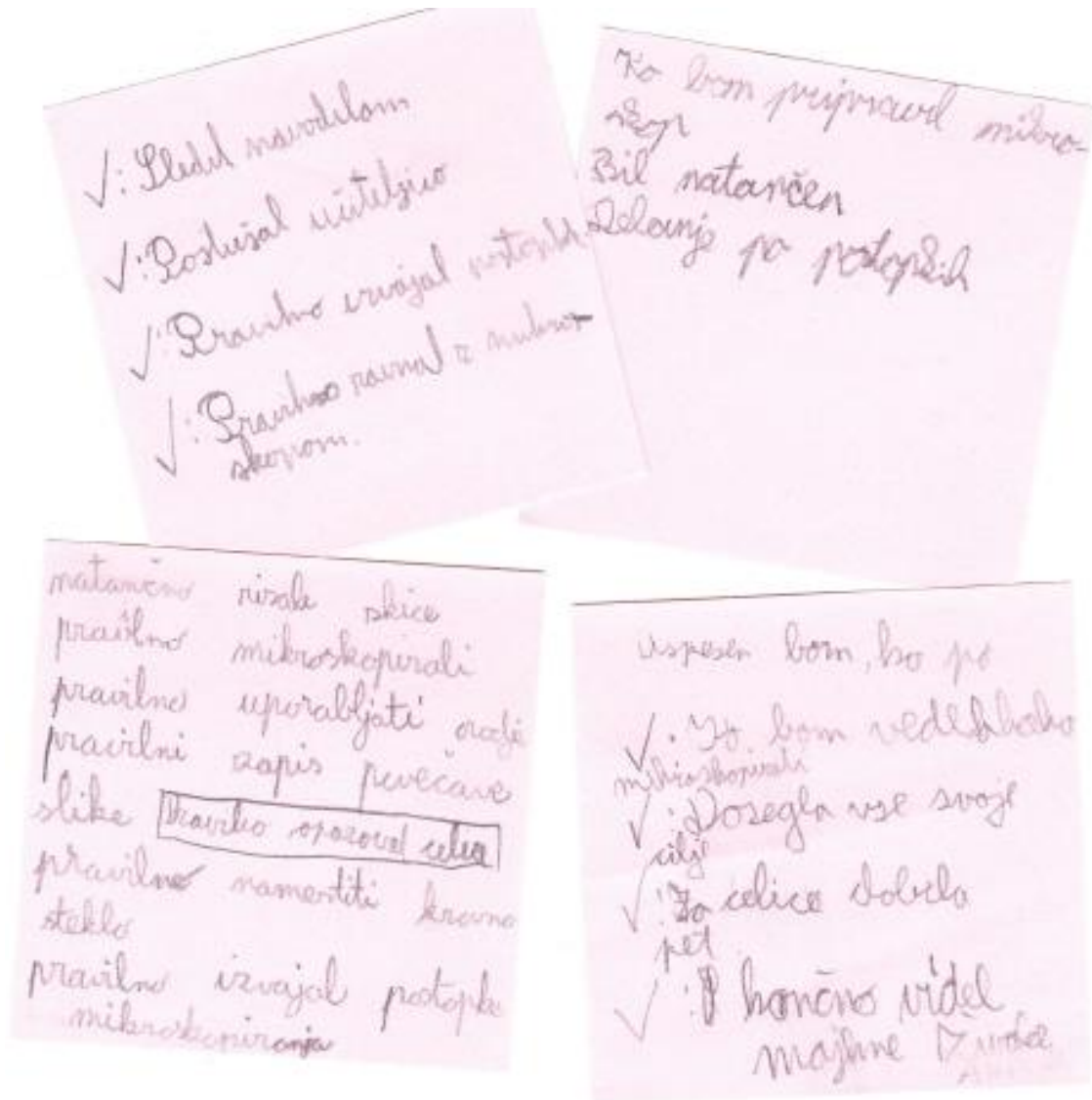
aktivnost učitelja	aktivnost učencev
<ul style="list-style-type: none"> • na začetku ure predstavi, kako bo potekal pouk in kaj bodo počeli • skupaj z učenci oblikuje cilje te učne ure • učne cilje izpelje iz kriterijev uspešnosti • učencem razloži vsebino učne snovi • z učenci ugotovi, kaj bodo dokazi za doseg ciljev • spremlja potek ure • učence opozarja • daje povratne informacije • če česa ne znajo, jih popravi in jim pokaže pravilno 	<ul style="list-style-type: none"> • sledijo učitelju • z njegovo pomočjo si zastavijo cilje učne ure in se dopolnjujejo med seboj • oblikujejo učne cilje, ki jih bodo potrebovali za celo šolsko leto • sprašujejo učitelja, če česa ne razumejo • znajo odgovoriti na vprašanja, ki jih postavlja • nekateri znajo sodelovati s sošolcem • zastavijo cilje te učne ure in kaj menijo, da bodo znali ob koncu šolskega leta in se naučili to učno uro

Tabela 14: Opazovalni list aktivnosti, 6. razred

Učenci so si predvsem zastavili cilje o tem, da bodo znali pravilno mikroskopirati, narisati skico, slediti pouku, poznati dele mikroskopa, izdelati mikroskopski preparat. Večina je razumela cilje učne ure in pridno delala. Cilje so v večini dosegli, saj so glede na eksperimentalno delo na koncu vsi dobili uspešno oceno.

Slika 7: Cilji učne ure, ki so si jih zastavili učenci

Slika 8: Kriteriji uspešnosti, ki so jih določili učenci

B) Opazovalni list ob spremljavi učiteljevega dela

	da	ne	dodatna pripomba
1. NAMENI UČENJA			
Učitelj jih oblikuje skupaj z učenci.	✓		
Učitelj se k namenom vrača večkrat med uro in ob koncu ure.		✓	
2. KRITERIJI USPEŠNOSTI			
Učitelj jih opredeli skupaj z učenci.	✓		
Učitelj kriterije izpelje iz namenov učenja.	✓		
Kriteriji uspešnosti so učencem razumljivi.	✓		
Učitelj se h kriterijem vrača večkrat med uro in ob koncu ure.	✓		
3. ZBIRANJE DOKAZOV			
Učitelj zbira dokaze o predznanju učencev.	✓		
Učitelj v presojanje dokazov o učenju in znanju vključuje učence.	✓		
4. POVRATNA INFORMACIJA			
Učitelj daje povratne informacije učencem, da sporočajo, kaj so dosegli in kaj morajo še izboljšati.	✓		
Učitelj vključi tudi povratne informacije vrstnikov vrstnikom.	✓		
5. VREDNOTENJE			
Učitelj ob koncu ure ovrednoti doseganje namenov učenja (ciljev).	✓		
Učitelj pri vrednotenju upošteva kriterije uspešnosti.	✓		
V vrednotenje so vključeni tudi učenci (vrstniško vrednotenje).		✓	

Tabela 15: Opazovalni list ob spremljavi učiteljevega dela, 6. razred

C) Evalvacijski vprašalnik za učence:

1. Kaj sem se naučil?

Naučil sem se:

- kako mikroskopiramo.
- kako narediti sveži preparat.
- kako izgleda celica čebule.
- kako pravilno mikroskopirati.
- kako uporabljati orodje za mikroskopiranje.
- kako pripraviti mikroskop.
- kako narisati skico preparata.
- da moraš biti potrpežljiv pri mikroskopiranju.

2. Ali sem zlahka razumel CILJE te učne ure?

- Da (12 učencev).
- Ne (2 učenca).

Graf 7: Ali sem zlahka razumel cilje te učne ure

3. Ali sem se pri učni dovolj potrudil?

- Da (11 učencev).
- Ne, lahko bi se še malo potrudil (1 učenec).
- Ne (2 učenca).

Graf 8: Ali sem se pri učni uri dovolj potrudil

4. Na kaj sem najbolj ponosen?

Najbolj sem ponosen:

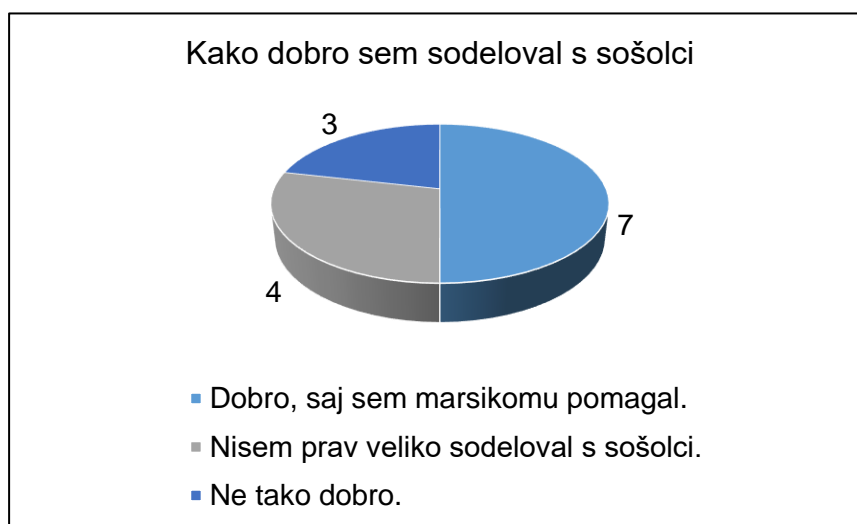
- da znam mikroskopirati.
- na lep preparat.
- na svoj trud in sodelovanje.
- da sem opravil cilj.
- na super sodelovanje.
- na dober končni rezultat.
- na to, da sem videl celice.
- da nisem nič zlomil.
- da sem narisal najboljšo sliko preparata čebulice.

5. Kaj je bilo zares težko, v kaj se bom moral naslednjič bolj poglobiti?

- Težko je bilo ujeti pravilno svetlobo.
- Risanje skice preparata.
- Obnašanje.
- Izdelati preparat.
- Kako preparat narezati na manjše koščke.
- Čakanje, da prideš na vrsto za mikroskopiranje.

6. Kako dobro sem sodeloval s sošolci?

- Dobro, saj sem marsikomu pomagal (7).
- Nisem prav veliko sodeloval s sošolci (4).
- Ne tako dobro (3).

Graf 9: Kako dobro sem sodeloval s sošolci

VPRAŠALNIK ZA UČENCE

1. Kaj sem se naučil?	Kako mikroskopirati.
2. Ali sem zlahka razumel CILJ te učne ure?	Seveda.
3. Ali sem dal pri uri vse od sebe?	Ja, sploh na koncu.
4. Kako dobro sem sodeloval s sošolci?	Zelo dobro.
5. Na kaj sem najbolj ponosen?	Na super sodelovanje in na končnim rezultatom.
6. Kaj je bilo zares težko, v kaj se bom moral naslednjič bolj poglobiti?	V boljšo pripravo opazovanega objekta.

VPRAŠALNIK ZA UČENCE

1. Kaj sem se naučil?	Naučila sem se mikroskopirati in uporabljati sonce.
2. Ali sem zlahka razumel CILJ te učne ure?	Ja, jaz sem.
3. Ali sem dal pri uri vse od sebe?	sem.
4. Kako dobro sem sodeloval s sošolci?	Sodelovala sem zelo dobro.
5. Na kaj sem najbolj ponosen?	Da sem prišla do cilja.
6. Kaj je bilo zares težko, v kaj se bom moral naslednjič bolj poglobiti?	V povečanje slike in v delovanje svetle.

Slika 9: Primer dveh izpolnjenih evalvacijskih vprašalnikov za šestošolce

3.2.3 Opazovanje pri pouku v 9. razredu

Učencem v 9. razredu sva v torek, 6. februarja 2018, prisostvovali pri uri angleščine.

A) Opazovalni list aktivnosti

aktivnost učitelja	aktivnost učencev
<ul style="list-style-type: none"> • pove cilj učne ure in predstavi potek • zbira predznanje angleščine, s tem da jih kliče, naj preberejo stavke • pove navodila • skupaj z učenci predeluje vsebino – vključuje učence in jih sprašuje, kaj so si zapomnili • postavlja jim razna vprašanja, ki se navezujejo na snov • nerazumljive besede skupaj z učenci razloži • na kratko ponovi vsebino prejšnje ure, ki se navezuje na današnjo • pove (cilje) – snov, ki jo bodo morali znati, zapišejo v zvezek • učence opozarja pri napakah • česar učenci ne znajo, učitelj dopolni • nenehno učencem postavlja razna vprašanja • tistim, ki ne znajo, pomaga razumeti snov • ponovi, kaj so delali na začetku, in pove, kaj bodo delali prihodnjič • razdeli učni list, ki ga skupaj dopolnijo, tako da učenci na glas rešujejo • razloži, kaj imajo za domačo nalogo, da učenci razumejo • vsebino posnetka, ki ga poslušajo, razporedi v diagram, ki pomaga učencem imeti pregled nad snovjo, ki jo morajo znati 	<ul style="list-style-type: none"> • poslušajo posnetek z vsebino, kaj so delali prejšnjo uro • preberejo domačo nalogo • poslušajo in znajo odgovoriti na učiteljeva vprašanja • poslušajo nov posnetek – vsebina nove snovi • zapisujejo odgovore v zvezek • vedo, kaj morajo delati med uro in kaj še bodo morali narediti • nerazumljive besede si zapisujejo v zvezek in jih poskušajo sami razložiti • če česa ne razumejo, vprašajo učitelja • s pomočjo tortnega diagrama napišejo vsebino in jo s pomočjo posnetka dopolnijo • v zvezke zapisujejo, kaj morajo znati • med seboj sodelujejo • sami skušajo dopolniti učni list, če ne znajo, pomaga učitelj

Tabela 16: Opazovalni list aktivnosti, 9. razred

B) Opazovalni list ob spremljavi učiteljevega dela

	da	ne	dodatna pripomba
1. NAMENI UČENJA			
Učitelj jih oblikuje skupaj z učenci.	✓		
Učitelj se k namenom vrača večkrat med uro in ob koncu ure.	✓		
2. KRITERIJI USPEŠNOSTI			
Učitelj jih opredeli skupaj z učenci.	✓		
Učitelj kriterije izpelje iz namenov učenja.	✓		
Kriteriji uspešnosti so učencem razumljivi.	✓		
Učitelj se h kriterijem vrača večkrat med uro in ob koncu ure.		✓	
3. ZBIRANJE DOKAZOV			
Učitelj zbira dokaze o predznanju učencev.	✓		
Učitelj v presojanje dokazov o učenju in znanju vključuje učence.	✓		
4. POVRATNA INFORMACIJA			
Učitelj daje povratne informacije učencem, da sporočajo, kaj so dosegli in kaj morajo še izboljšati.	✓		
Učitelj vključi tudi povratne informacije vrstnikov vrstnikom.		✓	
5. VREDNOTENJE			
Učitelj ob koncu ure ovrednoti doseganje namenov učenja (ciljev).	✓		
Učitelj pri vrednotenju upošteva kriterije uspešnosti.	✓		
V vrednotenje so vključeni tudi učenci (vrstniško vrednotenje).	✓		

Tabela 17: Ocenjevalni list ob spremljavi učiteljevega dela, 9. razred

Slika 10: Učni cilji in tortni diagram zdrave prehrane

C) Evalvacijski vprašalnik za učence 9. razrada (heterogena skupina)

1. Kaj sem se naučil?
 - Novo snov.
2. Ali sem zlahka razumel cilj te učne ure?
 - Da (6).
 - Ne.
3. Ali sem se pri dovolj potrudil?
 - Da (6).
 - Ne (1).
4. Kako dobro sem sledil poteku učne ure?
 - Učni uri sem dobro sledil (6).
 - Med učno uro sem se nekoliko 'izgubil' (1).
5. Na kaj sem najbolj ponosen?
 - Da sem znal vse (2).
 - Na potek ure.
 - Da sedaj razumem učno snov bolj.
 - Na znanje, ki sem ga dobil.
 - Nase.
 - Da zdaj lahko debatiram o kateri koli temi brez problema.

6. Kaj je bilo zares težko, v kaj se bom moral naslednjič bolj poglobiti?
- Nič (2).
 - Snov (4).
 - Učenje.

3.2.4 Izvedba delavnice na razredni uri

Da bi metodo SMART preskusili v praksi, sva 17. januarja 2018 izvedli delavnico v enem izmed šestih razredov. Na razredni uri sva najprej pojasnili, kaj je metoda SMART, nato pa učencem dali nalogo, da si zastavijo zelo kratkoročen - dnevni cilj.

A) ZASTAVLJANJE DNEVNEGA CILJA

1. Doseči želim:

- lepo oceno pri matematiki.
- da ne bom obupal pri učenju.
- da bom napisal vprašanja za jahača 2.
- da bom prebral 30 strani knjige za domače branje.
- da bom napravil vse domače naloge.
- da bom cel dan prijazen do sošolcev.
- da ne bom veliko uporabljal telefona.
- da ne bom gledal televizije.
- da bom zadel pet košev na treningu.
- da se bom učil in naredil nalogo kljub dejavnostim (2).
- da bom poslal učno snov sošolcu, ki ga ni pri pouku.
- da bom poslušal pri pouku.

2. Kako bom to dosegel?

- Dobro se bom učil.
- Namesto gledanja televizije se bom učil.
- Po končani nalogi bom pisal odgovore.
- Bral bom eno uro.
- Naredil bom domačo nalogo ob prihodu domov (2).
- V vsakem odmoru se bom pogovarjal s sošolci.
- Da bom zbran.
- Telefon bom nesel stran od svoje sobe.
- Čim manj bom na telefonu in delala bom za šolo.
- Poskušala bom najti prosti čas za vsaj pol ure.
- Poklicala jo bom in ji povedala, kaj smo pisali.
- Zbrano in tiho poslušam učitelja.

3. Zakaj želim to doseči?

- Da bi imel lepe ocene in znanje.
- Ker mi bo to koristilo v življenju.
- Lahko grem na tekmo preskakovanja ovir.
- Da hitreje napišem domače branje.
- Ker včasih ne naredim naloge.

- Da dobim prijatelje.
- Telefon mi vzame preveč časa in postanem obseden.
- Da imam naloge do gledanja televizije narejene.
- Da bi bil boljši v košarki.
- Ker mi navadno ne uspe narediti mirno, ampak delam do večera.
- Da bom več znala.
- Ker si mora sošolka prepisati učno snov.
- Da bom bolje razumela snov.

4. Kdo mi lahko pri tem pomaga?

- Nihče (samo sam si lahko pomagam) (8).
- Prijatelji in starši.
- Učitelji in starši.
- Starši.
- Prijatelji (2).

5. Cilj bom dosegel do:

- danes popoldne (8).
- jutri zjutraj (4).
- (1 neveljaven odgovor)

MOJ DNEVNI CILJ	
DOSEČI ŽELIM:	Preberem 30 strani knjige Dvigo star na Pomagaj knjige
KAKO BOM TO DOSEGEL?	Danes berem svo avto.
ZAKAJ ŽELIM TO DOSEČI?	Čim hitreje napišem Pomagaj knjige
KDO MI LAHKO PRI TEM POMAGA?	Nihče
CILJ BOM DOSEGEL DO:	Jutri

MOJ DNEVNI CILJ	
DOSEČI ŽELIM:	Danes bom naredil pet kosov na treningu.
KAKO BOM TO DOSEGEL?	To bom dosegel tako, da bom umiral.
ZAKAJ ŽELIM TO DOSEČI?	Tako, da bi bil boljši v boju ki.
KDO MI LAHKO PRI TEM POMAGA?	Moj prijatelj Filip.
CILJ BOM DOSEGEL DO:	Danes popoldan

Slika 11: Primera dnevni ciljev šestošolcev

B) UČENCI SO POROČALI O DNEVNIH CILJIH:

Naslednji dan so učenci poročali, kako so dosegli svoj dnevni cilj. Od 13 sodelujočih učencev je cilj doseglo 9 učencev, 4 pa ne. Glede na to, ali so cilj dosegli ali ne, so izpolnjevali ustrezen stolpec v evalvacijskem vprašalniku.

Učenci, ki so dosegli svoj zastavljeni cilj, so poročali:

1. Cilj sem dosegel:

- zlahka.
- a sem se moral kar potruditi (2).
- a lahko bi bilo bolje (1).
- Drugo (1).
- 1 x neveljavna

2. Ob tem, ko je moj cilj dosežen, se počutim:

- kar v redu (2).
- zelo dobro (6).
- super (1).

3. Cilj sem dosegel predvsem, ker:

- sem se trudil in učil (4).
- sem pozabil na telefon (1).
- mi je bilo lažje (2).
- si mora sošolka prepisati snov (1).
- sem hotel videti, kako mi bo uspelo.

Učenci, ki niso dosegli svojega cilja, so poročali:

1. Cilja nisem dosegel, ker

- sem imela veliko dela za šolo.
- sem pozabil (2).
- nam je odpadel trening.

2. Kako se ob tem počutim?

- Slabo.
- Vseeno mi je.
- V redu.
- Žalostno.

3. Kaj moram spremeniti, da bom naslednjič dosegel cilj?

- Nič.
- Da bomo imeli trening.
- Da si bom zapomnil, kaj sem napisal za svoj cilj.
- Razporedila si bom čas.

KAKO SEM DOSEGEL SVOJ DNEVNI CILJ?	
CILJ SEM DOSEGEL	CILJA NISEM DOSEGEL
<p>Cilj sem dosegel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlahka • sem se moral kar potruditi • sem ga dosegel, a lahko bi bilo bolje • drugo: 	<p>Cilja nisem dosegel, ker: <i>sem pozabil kaj sem imel napisal na za se včerajšnji cilj</i></p>
<p>Ob tem, ko je moj cil dosežen, se počutim:</p>	<p>Ob tem se počutim: <i>žalosten</i></p>
<p>Cil sem dosegel predvsem zato, ker</p>	<p>Kaj moram spremeniti, da bom naslednjič dosegel cilj? <i>da se bom spomnil</i></p>

KAKO SEM DOSEGEL SVOJ DNEVNI CILJ?	
CILJ SEM DOSEGEL	CILJA NISEM DOSEGEL
<p>Cilj sem dosegel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ☒ zlahka • sem se moral kar potruditi • sem ga dosegel, a lahko bi bilo bolje • drugo: 	<p>Cilja nisem dosegel, ker:</p>
<p>Ob tem, ko je moj cil dosežen, se počutim: <i>zelo dobro svobodno.</i></p>	<p>Ob tem se počutim:</p>
<p>Cil sem dosegel predvsem zato, ker <i>mi je potem bilo lažje</i></p>	<p>Kaj moram spremeniti, da bom naslednjič dosegel cilj?</p>

Slika 12: Primera evalvacije dnevni ciljev šestošolcev

C) ZASTAVLJANJE TEDENSKEGA CILJA

Pri naslednji razredni uri 24. januarja 2018 sva učencem ponovno zastavili nalogo o zastavljanju ciljev, vendar so si tokrat morali zastaviti tedenski cilj. Sodelovalo je 12 učencev šestega razreda.

1. Kaj želim doseči?

- Dobro oceno (2).
- Da bom dobro opravil z govornim nastopom.
- Prebral bom celo knjigo (2).
- Napisati želim domače branje (2).
- Ne bom zamujal v šolo.
- Narediti želim plakat.
- Dogovoriti se s sošolcem za risanje stripa.
- Zadeti pet košev.
- Pojesti en sadež na dan.

2. Kako bom to dosegel?

- Dobro se bom naučil (3).
- Potrudil in posvetil se bom govornemu nastopu.
- Bral bom knjigo in jo opisal (4).
- Prišel v šolo pravočasno.
- Vsak dan bom pripravljala stvari za plakat.
- S sošolcem se bom dogovoril.
- Bom zbran.
- Vsak dan bom pojedla sadno malico.

3. Zakaj si želim to doseči?

- Za dobro oceno (2).
- Pomagala bom sebi.
- Ker mi zmanjkuje časa/se bliža rok (3).
- Zaradi zaključne ocene.
- Da ne bom dobil neopravičene ure.
- Da bom dobro izvedla govorni nastop.
- Da bom dosegel cilj, ki sem si ga zastavil.
- Da bom boljši v košarki.
- Ker želim jesti zdravo.

4. Kdo mi lahko pri tem pomaga?

- Nihče - jaz sam (8).
- Kdorkoli (1).
- Učiteljica (1).
- Starši in prijatelji (2).
- Sošolec (1).

5. Cilj bom dosegel:

- ta teden (5).
- dokler ne preberem knjige.
- naslednji teden (6).
- 1x neveljaven odgovor

MOJ TEDENSKI CILJ	
DOSEČI ŽELIM:	Pojiti vsaj en sodeč dnevno.
KAKO BOM TO DOSEGEL?	Vse dni po šoli bom pojedla sodeč ^{malo}
ZAKAJ ŽELIM TO DOSEČI?	More želim, jesti sodečo.
KDO MI LAHKO PRI TEM POMAGA?	Starši.
CILJ BOM DOSEGEL DO:	Naslednje sodeče ob 8:00

MOJ TEDENSKI CILJ	
DOSEČI ŽELIM:	Bit trije zadeti net bosu.
KAKO BOM TO DOSEGEL?	Da bom sbran.
ZAKAJ ŽELIM TO DOSEČI?	Da bi bil boljši, v košarki.
KDO MI LAHKO PRI TEM POMAGA?	Sam.
CILJ BOM DOSEGEL DO:	Koncu tedna.

Slika 13: Primera tedenskih ciljev šestošolcev

D) UČENCI SO POROČALI O TEDENSKIH CILJIH:

Čez en teden so učenci poročali, kako so dosegli svoj tedenski cilj. Tokrat so vsi učenci uspešno dosegli svoj postavljeni cilj.

1. Cilj sem dosegel:

- zlahka (4).
- a sem se moral kar potruditi (5).
- a lahko bi bilo bolje (3).

2. Ob tem, ko je moj cilj dosežen, se počutim:

- kar v redu (3).
- zelo dobro (5).
- super (4).

3. Cilj sem dosegel predvsem:

- ker sem se trudil in učil (8).
- da bi mi bilo lažje (4).

KAKO SEM DOSEGEL SVOJ TEDENSKI CILJ?	
CILJ SEM DOSEGEL	CILJA NISEM DOSEGEL
Cilj sem dosegel: <ul style="list-style-type: none"> • zlahka ☒ sem se moral kar potruditi • sem ga dosegel, a lahko bi bilo bolje • drugo: 	Cilja nisem dosegel, ker:
Ob tem, ko je moj cilj dosežen, se počutim: <i>zelo vesel</i>	Ob tem se počutim:
Cilj sem dosegel predvsem zato, ker <i>veliko bral, spustil en turing</i>	Kaj moram spremeniti, da bom naslednjič dosegel cilj?

KAKO SEM DOSEGEL SVOJ TEDENSKI I CILJ?	
CILJ SEM DOSEGEL	CILJA NISEM DOSEGEL
Cilj sem dosegel: <ul style="list-style-type: none"> ☒ zlahka • sem se moral kar potruditi • sem ga dosegel, a lahko bi bilo bolje • drugo: 	Cilja nisem dosegel, ker:
Ob tem, ko je moj cilj dosežen, se počutim: <i>zelo dobro</i>	Ob tem se počutim:
Cilj sem dosegel predvsem zato, ker <i>sem morala prebrati knjigo.</i>	Kaj moram spremeniti, da bom naslednjič dosegel cilj?

Slika 14: Primera izpolnjenega evalvacijskega vprašalnika o doseganju tedenskih ciljev

3.3 INTERVJU

Metoda formativnega spremljanja poudarja pomen aktivne vloge učenca pri izgradnji kakovostnega in trajnega znanja. Formativno spremljanje ni samo razjasnitev namenov učenja (zastavljanje ciljev), temveč tudi določanje kriterijev za uspeh, pridobivanje dokazov o učenju in zagotavljanju povratnih informacij.

Za intervju sva izbrali Majo Obrenovič Ovčar, učiteljico 4. razreda, pri kateri sva tudi opazovali proces pri pouku. Učiteljica že utečeno izvaja pouk po nekaterih elementih formativnega spremljanja in nama je v intervjuju podala zanimive odgovore o svojem delu.

V intervjuju se največ vprašanj nanaša na cilje učenja (nameni učenja), ker je to tema najine raziskovalne naloge, seveda pa sva vključili tudi ostale enako pomembne elemente formativnega spremljanja.

(Učni cilji ali nameni učenja)

1. S kakšnim namenom zastavljate cilje pri pouku?

- Za boljšo motiviranost učencev, za boljše razumevanje snovi.

2. Kako v razredu poimenujete cilje učne ure (namene učenja)?

- Učni cilji.

3. Ali lahko na kratko opišete, kako običajno poteka zastavljanje učnih ciljev?

- Pogledamo snov, ki se jo bomo naučili, nato zastavimo cilje.

4. Na kaj ste še posebej pozorni, ko oblikujete cilje?

- Pozorna sem na preprostost ciljev, saj morajo učencem biti jasni.

5. S kakšnimi argumenti bi upravičili čas, ki ga porabite za to, da učencem predstavite oziroma skupaj oblikujete učne cilje na njim razumljiv način?

- Na takšen način poskrbim, da so cilji njim blizu in razumljivi, da vedo, kaj od njih zahtevam.

6. Približno koliko učnih ciljev sestavite na teden in na kateri dan si jih običajno zastavljate?

- Običajno jih zastavljamo ob ponedeljkih, število pa je odvisno od zahtevnosti snovi.

7. Verjetno učne cilje sestavite skupaj z učenci. Ali so učenci s to metodo dela zadovoljni? Ali bi raje videli, da bi vse učne cilje napisali vi sami? Ali bi učenci raje, da te metode sploh ne bi izvajal?

- Učenci radi sodelujejo pri zasnovi učnih ciljev. Sami jih tudi zapišejo.

8. Ali se vam zdi smiselno postavljanje ciljev pri vseh predmetih ali bi bilo bolje, če bi si cilje postavljali samo pri »glavnih« predmetih?

- Osebno jih zastavljam pri glavnih predmetih (vsaj na začetku), saj običajno zmanjka časa za več.

9. Prosiva vas, če ocenite delež ur, za katere velja, da so izvedene v obliki formativnega spremljanja.

- Večina je takšnih ur.

(Ključne strategije formativnega spremljanja: kriteriji uspešnosti, dokazi, povratna informacija)

10. Kako preverite, da vaši učenci vedo, kaj se bodo učili (poznajo cilje)?

- S pogovorom in vprašanji.

11. Ali za vsako nalogo, učni sklop opredelite tudi kriterije uspešnosti?

- Ne vedno.

12. Kako oblikujete kriterije uspešnosti? Ali pri tem tudi sodelujejo učenci?

- Običajno sodelujejo učenci, oblikujemo in preverimo jih potem skupaj.

13. Na kakšen način učenci dokažejo, da so dosegli cilj?

- Z nalogami (npr. KOLO RAVNOVESJA), dobro rešeno pisno nalogo in dobro ustno oceno.

14. Koliko učencem pomeni vaša povratna informacija in povratna informacija, ki pride od učenca k učencu?

- Učenci imajo radi povratno informacijo, ker točno vedo, katere stvari še morajo dodelati ali pa obnoviti.

(Učenci)

15. Kako učenci spremljajo takšno obliko pouka?

- V večini odlično, ampak je nekaj posameznikov, ki še potrebujejo čas, da se privadijo tej obliki.

16. Menite, da je znanje učencev boljše, kadar si za obravnavano snov vnaprej zastavite učne cilje?

- Da.

17. Se vam zdi, da so učenci uspešnejši, da zajamejo več znanja po zastavljanju učnih ciljev?

- Da, saj so motivirani in jim je učna snov, ki jo spoznavajo, na nek način že poznana skozi cilje.

18. Ali so učenci zainteresirani, kadar pred obravnavo učne snovi zastavite učne cilje?

- Da, želijo vedeti, kaj bomo počeli.

19. Ali se jim to zdi zabavno ali jim je odveč?

- Običajno so zelo motivirani.

20. Ali učenci pri pouku sodelujejo, kadar si zastavljate cilje? Ali jim je takšen način izvedbe pouka dolgočasen?

- Sodelujejo.

21. Kako si učenci zapomnijo vse zastavljene cilje?

- Skupaj si jih zapišemo v zvezek.

22. Ali lahko ovrednotite, kako takšna oblika pouka vpliva na motiviranost učencev za šolsko delo?

- Dobro. Učenci so motivirani.

23. V kolikšni meri se vi strinjate z naslednjo trditvijo »Učenci, ki samostojno usmerjajo svoje učenje, v večji meri prevzamejo odgovornost za svoje učenje.«?

- To popolnoma drži!

24. Kako vpliva na učence, kadar manjkajo tisto uro, pri kateri si zastavljate cilje?

- Ti učenci si lahko individualno zastavijo cilje, vsi jih lahko vidijo na tabli, kamor jih prilepimo.

(Učiteljica)

25. Kje vidite glavne prednosti takšnega načina izvajanja pouka?

- V takojšnji povratni informaciji. Potem se lažje učijo in utrjujejo.

26. Za konec nama zaupajte še, kdaj in zakaj ste vi začeli z metodo zastavljanja ciljev oziroma formativnega spremljanja?

- Takoj, ko sem začela učiti, ker mi je zanimivo, saj lahko točno vidiš, kakšno je znanje v razredu. Tako jaz kot učenci dobimo takojšnjo povratno informacijo.

4 UGOTOVITVE IN POTRDITEV HIPOTEZ

Podrobno sva rezultate raziskave predstavili na prejšnjih straneh, v tem poglavju pa bova podali ključne ugotovitve in v nadaljevanju potrdili oziroma ovrgli najine hipoteze.

4.1 UGOTOVITVE ANKETE

Z anketo sva preverjali ključne hipoteze najine raziskovalne naloge. Ugotavljava pa naslednje:

Da si zna zastaviti učne cilje več kot dve tretjini učencev. Pravzaprav je zelo malo učencev, ki si učnih ciljev večinoma ali pa sploh nikoli ne zastavljajo.

Večina učencev se je samih naučilo zastavljanja ciljev, vendar vseeno manj kot polovica. Približno enako število jih je odgovorilo, da so jih naučili starši ali pa učitelji. Ugotovili sva, da več kot dve tretjini učencev meni, da je njihovo učenje bolj učinkovito, kadar si zastavijo učni cilj. Skoraj petina učencev meni, da je njihovo učenje, če si zastavijo cilj, enako učinkovito kot takrat, ko si ga ne. Vsak deseti anketiranec pa na to vprašanje ni mogel odgovoriti.

Kadar so uspešni, čutijo pozitivna čustva: se počutijo dobro, so zadovoljni in so veseli za svojo prihodnost. Potem dobijo nadaljnjo motivacijo in večji zagon za učenje. So sproščeni in nimajo težav v šoli. Torej, večji in boljši kot je učni uspeh, lažje se učijo. Učni uspeh vpliva tudi na naše počutje in življenje izven šole. Nekaj jih je tudi odgovorilo, da se počutijo nepremagljive predvsem zaradi dobrih razlag in učinkovitega učenja.

Ugotavljava, da je učencem najbolj pomembno, da so učitelji razumevajoči in spoštljivi. Dobro morajo znati razložiti snov in znati motivirati. Ne smejo preveč pričakovati od vsakega posameznika in imeti enakopraven odnos z vsakim.

Ugotovili sva, da večina učencev ne pozna metode SMART, ampak bi si jo več kot polovica želela spoznati.

Ugotovili sva, da največ učencev meni, da jih učni uspeh spodbudi k večjemu učnemu delu. Kadar dobijo slabo oceno, posledično izgubijo motivacijo do učenja. Ko menijo, da za slabo oceno niso krivi sami, se s tem ne obremenjujejo.

Ostali pa so odgovorili, da to pomeni, da se bodo morali več učiti in se bolj potruditi za svoje ocene.

4.2 UGOTOVITVE OPAZOVANJA PRI POUKU

4.2.1 Opazovanje v 4. razredu

Opazovali sva 4. razred in spremljali njihov pouk. Ugotovili sva, da znajo učenci sami oblikovati učne cilje s pomočjo iztočnic učitelja. Učitelj zna razložiti potek učne ure tako, da ga učenci razumejo. Učitelj učencem kopira učne liste, ki jim pomagajo pri učenju in utrjevanju nove snovi. Učitelj zna učencem razložiti snov. Če jim kaj ni jasno, učitelja vprašajo in ta jim ponovno razloži.

Učenci samostojno oblikujejo nove pojme in nerazumljive besede, ki jih prilepijo na posebno tablo. Tako učenci dobijo povratno informacijo, kaj morajo znati in si s tem pomagajo pri učenju. Iz intervjuja sklepava tudi, da so učenci navajeni takšnega načina poučevanja in se dobro znajdejo v njem, saj vedo, kaj morajo še povaditi. Čeprav takšno spremljanje vzame veliko časa, je vredno, saj se s tem pridobiva veliko kvalitetnega in utrjenega znanja. Učenci se med urami pouka znajdejo in pokažejo veliko motivacijo za učenje. To predvsem zaradi tega, ker vsako uro vedo, kaj bodo delali, kaj je cilj njihove učne ure in kaj bodo morali znati v prihodnje.

4.2.2 Opazovanje v 6. razredu

Opazovali sva 6. razred in spremljali njihov pouk. Ugotovili sva, da učenci s pomočjo učitelja znajo postaviti cilje, a če bi jih morali izpeljati sami, bi imeli težave. Ker učencev v šestem razredu ne učijo po metodi formativnega spremljanja, učenci ne poznajo takšnega načina poučevanja. To se izraža tudi v ugotavljanju predznanja in motivaciji, ki jo imajo do učenja. Nekateri pozitivno, nekateri pa negativno, saj so takšno razvijali že na nižji stopnji. Z izjemo nekaterih znajo učenci odgovarjati na vprašanja, ki jih med uro postavlja učitelj. Ko učitelj na začetku ure postavi cilje, učenci lažje sledijo pouku in se temu tako tudi prilagodijo. Potek ure jim je bil sprva malce nerazumljiv, ampak so

se hitro prilagodili in kasneje skupaj z učiteljem sami skušali oblikovati cilje tiste učne ure. Česar niso razumeli, jim je učitelj ponovno razložil.

4.2.3 Opazovanje v 9. razredu

Opazovali sva učence 9. razreda (ena heterogena skupina pri angleščini) in spremljali njihov pouk. Ugotovili sva naslednje: učitelji učencev intenzivno ne učijo tehnike formativnega spremljanja. Zato imajo učenci težave s postavljanjem ciljev. Nekateri ne vedo, kaj učni cilji sploh so. Nekateri so razvili pozitiven odnos do učenja in imajo pozitivno motivacijo. Ti uspešno sodelujejo med poukom in odgovarjajo na učiteljeva vprašanja. Ko je učitelj izvajal učno uro formativnega spremljanja, jim je bilo vse čudno, saj tega niso bili navajeni. Nihče jih ni tako učil in tudi takšnega načina niso poznali. Znali so si cilje – ki jih je pravzaprav oblikoval učitelj - zapisati v zvezek in jih kasneje oblikovati, tako da so jih sami razumeli. Učencem, ki so imeli težave s postavljanjem ciljev, je učitelj skušal razložiti na čim bolj razumljiv način. Ugotovili sva, da se učenci težje učijo in posledično razvijejo slabši odnos, imajo manjšo motivacijo do učenja, še zlasti, če ne vedo, kaj se morajo učiti, zakaj in kako.

4.2.4 Opazovanje pri razredni uri – izvedba delavnice

A) ZASTAVLJANJE DNEVNIH CILJEV

Učenci 6. razreda so si pri razredni uri zastavljali dnevne cilje. Nekateri so želeli doseči lepo oceno pri matematiki, ne obupati nad učenjem, narediti izpit za jahača 2, prebrati 30 strani knjige, skratka cilje, ki jih lahko opravijo v enem dnevu. Zastavili so si tudi, kako bodo to dosegli in kaj bodo morali narediti za ta doseženi cilj. Ugotovili sva, da si večina učencev zna pravilno razporediti čas, vendar ga ne znajo pravilno izkoristiti. To potrjuje, da pet učencev svojega dnevnega cilja ni opravilo zaradi takšnih ali pa drugačnih razlogov.

Vprašati so se tudi morali, zakaj morajo ta cilj doseči. Ugotovili sva, da so večinoma odgovorili, ker čez dan nimajo časa ali pa ker želijo več narediti v enem dnevu, za

domačo nalogo, za trening, učenje, branje, karkoli. Zato so želeli izboljšati svoj dnevni načrt in uresničiti svoj cilj. Nekateri so želeli pomagati tudi drugim, npr. da bo sošolki, ki je zbolela, poslala učno snov, ki so jo delali tisti dan.

Ugotovili sva, da se zavedajo, da jim pri tem največkrat ne more pomagati nihče drug, razen sami sebi. Lahko pa prosijo za pomoč starše ali prijatelje.

Določili so si tudi, do kdaj bodo cilj dosegli, največ jih je odgovorilo, da popoldne, nekateri pa tudi zjutraj.

Potem, ko so učenci poročali o svojih doseženih/nedoseženih ciljeh, sva ugotovili, da je 9 učencev uspešno doseglo svoj cilj, ostalih 5 pa ne. Tisti, ki so cilj dosegli, so se počutili zelo dobro, super, tisti, ki ga pa niso, so se počutili slabo in žalostno. Nekaterim je bilo celo vseeno, drugi pa so se počutili kar v redu.

Z izvedbo delavnice sva ugotovili, da tisti, ki si znajo zastaviti primerne dnevne in tedenske cilje, imajo tudi večjo učno motivacijo in večjo voljo do pozitivne ocene, saj si znajo pravilno razporediti čas.

4.3 UGOTOVITVE INTERVJUJA

»Učenci, ki samostojno usmerjajo svoje učenje, v večji meri prevzamejo odgovornost za svoje učenje.«

Predvsem sva ugotovili, da učiteljica res želi znanje od učencev, da želi, da snov razumejo, da si znajo sami postavljati učne cilje in jih potem tudi doseči. To metodo izvaja za boljšo motiviranost učencev in za boljše razumevanje snovi. Izvedeli sva, da je za to metodo potrebno veliko dela in truda ter veliko kopiranja listov. Takšne ure izvajajo večinoma ob ponedeljkih, včasih pa tudi med tednom, če se pripravljajo na kakšen test. Ker učenci na koncu res temeljito znajo, je ta metoda vredna truda.

Ugotovili sva, da učenci v večini odlično spremljajo takšno obliko pouka, saj se jim zdi zabavna in nekaj novega. Bolj so motivirani in jim je učna snov, ki jo spoznavajo, na nek način poznana skozi cilje. Cilje si zapisujejo v zvezek, da si jih lažje zapomnijo in

se lažje učijo. Sprva si obravnavano novo snov pregledajo in skupaj oblikujejo cilje. Učiteljica pazi, da so cilji za učence razumljivi. V postavljanju ciljev sodelujejo tako učenci kot učitelj, zato je ta oblika spremljanja zelo koristna. Učitelj tako tudi pridobiva predznanje učencev s postavljanjem določenih vprašanj. Cilje oblikujejo skupaj, prilepijo pa jih na tablo, kjer jih vidijo vsi. Ugotovili sva tudi, da jim učiteljica za vsako snov fotokopira list, na katerem je KOLO RAVNOVESJA. To je krog, razdeljen na odseke, ki so oštevilčeni enako kot naloge, ki jih rešujejo. Vsak odsek je razdeljen na 5 manjših kolobarjev, ki predstavljajo primere za vsako nalogo. Tako učenci samostojno rešujejo naloge in si za vsak pravilno rešen primer pobarvajo kolobar. Torej bolj kot je kolo pobarvano, bolj so se približali končnemu cilju. Učiteljica pravi, da je to odličen način za pridobivanje povratnih informacij. Ugotovili sva, da je takšna oblika pouka zelo koristna za razrede na nižji stopnji.

4.4 POTRDITEV HIPOTEZ

Pred raziskovanjem sva postavili naslednje hipoteze:

Hipoteza 1:

Večina učencev si ne zna samostojno zastavljati učnih ciljev.

Hipoteza 2:

Tisti učenci, ki si znajo zastavljati cilje, razvijejo pozitivnejši odnos do učenja.

Hipoteza 3:

Učitelji učence ne učijo (oziroma jih učijo v manjši meri) veščine zastavljanja ciljev.

Hipoteza 4:

Če učitelj učence uči veščine zastavljanja ciljev, si jih znajo samostojno zastaviti, določiti dokaze in kriterije uspešnosti.

Lahko potrdiva najine naslednje hipoteze:

- Tisti učenci, ki si znajo zastavljati cilje, razvijejo pozitivnejši odnos do učenja (hipoteza 2).

Učenci, ki si znajo postaviti cilje, lažje razporedijo tudi čas in delo, ki ga bodo opravili skozi dan. To sva ugotovili s pomočjo evalvacijskega vprašalnika, ki ga je reševal 6. razred. Dobijo večjo motivacijo za učenje, saj vedo, kaj morajo narediti. Kadar so uspešni, čutijo pozitivna čustva: se počutijo dobro, so zadovoljni in veseli za svojo prihodnost. Potem dobijo nadaljnjo motivacijo in večji zagon za učenje. So sproščeni in nimajo težav v šoli. Torej, večji in boljši kot je učni uspeh, lažje se učijo.

- Učitelji učence ne učijo (oziroma jih učijo v manjši meri) večšine postavljanja ciljev (hipoteza 3),

S pomočjo spletne ankete (2. vprašanje) sva ugotovili, da je samo 21 % učencev, ki so jih zastavljanja ciljev naučili učitelji, in to potrjuje najino hipotezo, da učitelji učence učijo zastavljanja ciljev v manjši meri.

- Če učitelj učence uči večšine zastavljanja ciljev, si jih znajo samostojno zastaviti, določiti dokaze in kriterije uspešnosti (hipoteza 4).

Potrdiva lahko, da je zastavljanje učnih ciljev v drugi triadi zelo intenzivno, kar sva izvedeli iz opazovanja pouka v četrtem razredu. Učenci, ki jih učitelj nauči večšine zastavljanja ciljev, si jih tudi znajo zastaviti, določiti dokaze in kriterije uspešnosti. To potrjujejo tudi odgovori učiteljice v intervjuju.

Ovrževa lahko naslednjo hipotezo:

- Večina učencev si ne zna samostojno zastavljati ciljev ciljev (hipoteza 1).

To ni res, saj izhajava iz ankete (1. vprašanje), kjer sva ugotovili, da si zna ali večinoma zna zastaviti učne cilje velika večina učencev (skupaj oba odgovora 86 %). Pravzaprav je zelo malo učencev, ki si učnih ciljev večinoma ali pa sploh nikoli ne zastavljajo. Tak odgovor naju je pravzaprav pozitivno presenetil.

5 ZAKLJUČEK

V najini raziskavi o zastavljanju učnih ciljev sva podrobneje raziskali pomen učenja in zastavljanja ciljev na motivacijo in uspešnost.

Z anketo sva ugotovili, da si večina učencev zna zastavljati učne cilje, vendar pa ne poznajo metode SMART. No, tudi midve je nisva, dokler se nisva lotili raziskovalne naloge. Učenci so v anketi odgovarjali, da bi si to metodo želeli spoznati, zato bova zainteresiranim razredom to metodo tudi predstavili na razrednih urah.

Že med potekom raziskovanja sva ugotovili, da bi bilo smiselno nalogo razširiti na več učiteljev (prazaprav na kar vse), da bi ugotovili širšo sliko izvedbe pouka z vključevanjem formativnega spremljanja. Na tak način bi lahko učitelji sami predvideli vrednost takšnega pristopa. Vsekakor pa bova učiteljem predstavili rezultate najine raziskovalne naloge in morda tudi midve dobili še kakšno poglobljeno povratno informacijo.

Lahko bi izvedli še dodatne intervjuje, na primer študentov pedagoške fakultete ali pa ravnateljev.

Lahko bi se tudi poglobili v vlogo staršev, ki jo imajo, ampak nekako sva mnenja, da bi bila naloga potem preobširna in bi zahtevala veliko dodatnega časa.

Skozi najino raziskovalno nalogo sva izvedeli veliko stvari, ki nama bodo v pomoč še kasneje v življenju.

Bilo je naporno, utrujajoče, vendar vredno, saj je pogled na najin končni izdelek presenetljiv, čeprav sva vmes že skoraj obupali. Še sami sva na svoji koži potrdili rek, da je motivacija zagon za uspeh!

6 VIRI IN LITERATURA

TISKANI VIRI:

- 1 AŽMAN, T. 2009. *Učenje učenja – kako učiti in se naučiti spretnosti vseživljenjskega učenja : priročnik za učence, dijake, učitelje, razrednike in svetovalne delavce*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- 2 COVEY, S. 2007. *Sedem navad zelo uspešnih najstnikov*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- 3 DRYDEN, G., VOS, J. 2001. *Revolucija učenja – Spremenimo način učenja*. Ljubljana: Educy.
- 4 *Formativno spremljanje v podporo učenju : priročnik za učitelje in strokovne delavce*. 2017. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- 5 JURIŠEVIČ, M. 2006. *Učna motivacija in razlike med učenci*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- 6 RAFFINI, J. P. 2003. *150 vaj za povečevanje notranje motivacije pri učencih*. Ljubljana: Educy.
- 7 RUSSEL, P. 1986. *Knjiga o možganih – spoznajte svoj razum in se ga naučite uporabljati*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- 8 SIEGEL, Daniel J, PAYNE BRYSON, T. 1957. *Celostni razvoj otroških možganov – 12 revolucionarnih metod, s katerimi spodbujamo razvoj otroških možganov*. Domžale: Terapevtski center Pogled.

SPLETNI VIRI:

- 9 BIZJAK, C. *Vsako učenje je avtoregulativno*. [online]. [uporabljeno 15. dec. 2017]. Dostopno na URL:
https://www.zrss.si/projektiess/skladisce/pkp/podprojekt3/%C4%8Clanki/U%C4%8Denje%20u%C4%8Denja/bizjak_vsako%20u%C4%8Denje%20je%20avtoregulativno.docx
- 10 *Metoda SMART*. [online]. [uporabljeno 20. nov. 2017]. Dostopno na URL:
https://en.wikipedia.org/wiki/SMART_criteria
- 11 RUTAR, D. *Kako možgani vplivajo na učenje in kako učenje vpliva na možgane*. [uporabljeno 15. dec. 2017]. Dostopno na URL:
https://www.zrss.si/projektiess/skladisce/pkp/podprojekt3/%C4%8Clanki/U%C4%8Denje%20u%C4%8Denja/rutar_kako%20mo%C5%BEGani%20vplivajo%20na%20u%C4%8Denje%20in%20kako%20u%C4%8Denje%20vpliva%20na%20mo%C5%BEGane.docx
- 12 *Učna motivacija*. [online]. [uporabljeno 9. dec. 2017]. Dostopno na URL:
https://sl.wikipedia.org/wiki/U%C4%8Dna_motivacija